

ГОСПОДАРСЬКО- КООПЕРАТИВНЕ ЖИЛИЩНО-ІДІОМІЧНЕ

МІСЯЧНИЙ ДОДАТОК ДО «ЧАСОПИСУ „НАШЕ ЖИТТЯ“»
THE MONTHLY SUPPLEMENT TO THE NEWS PAPER „OUR LIFE“

Ч. 3-4.

Август, вересень — жовтень 1947

Рік I.

На порозі нового шкільного року

Кілька думок для обміркування

„Дайте мені в руки виховання, і я перетворю світ!“ — сказав німецький філософ і математик В. В. Ляйбніц, що жив на переломі 17. і 18. сторіччя. А американський філософ і мораліст Р. В. Емерсон, що жив у 19 ст., ще яскравіше це висловив, а саме: „Дай хлопцеві добре виховання й освіту, — то даси йому палати й щастя, де тільки він не повернеться. Не буде він ані турбуватися, ані старатися про все те. Палати самі прийдуть до нього! будуть просити його, щоб він увійшов до них“.

У наведених думках криється глибока правда, яку й ми, українські кооператори, повинні собі затяжити і більше уваги звернути на загальне й фахове виховання наших дітей, нашої молоді та на освідомно-виховну роботу серед членів кооперативів. Зокрема мусимо звернути увагу на вишколення молодих, повноцінних кадрів кооперативних працівників, які гідно продовжували б відповідальну громадсько — господарську роботу ведену кадрами старших кооператорів, яких лави рідшають, особливо тут на еміграції.

Не будемо тут зупинятися над проблемою виховання й навчання по наших домах і школах, бо це не наше завдання. Відзначимо тільки, що вже від найдавніших часів кожний народ, державний чи бездержавний, багато уваги присвячує вихованню молодого покоління, пам'ятаючи: як виховаемо молодь, таку матимемо й майбутність.

Не диво, що таку велику вагу до справ виховання молоді прикладають такі держави, як США, Англія та інші, а ССР то прямо робить собі монополію із цієї важливої проблеми. У нас, на жаль, ця важлива справа, ще й досі не удостоїлася гідної громадської уваги, хоч про неї дуже багато пишеться, а ще більше говориться . . .

Приглядаючись до цієї справи у нас зблизька, головно тут на еміграції, можемо заявляти цілу низку важливих хиб з боку батьків і вчителів, тих найважніших вихователів нашої молоді; також з боку наших громадських організацій, зокрема й кооперативних, що покликані до цієї роботи, або мають окремий статутовий обов'язок дбати про виховання своїх членів не видно великого зацікавлення цією діяльністю. Деякі організації підходять до цієї загально-української проблеми дуже вузько, маючи на увазі лише свої вузькі партійно-групові інтереси, що приносять часто українській суспільності більше шкоди чим користі. Мабуть лише єдиний Пласт виконує сяк-так своє завдання і то з трудом.

Найбільшою хибою, на нашу думку, є те, що в нас часто до цієї проблеми підходять поверхово,

дуже загально, мало фахово; — і від молоді замало вимагають фахових знань. Молодь треба вчити, але й не менш виховувати, а виховуючи, вчити і готовувати до сувороого життя. У нас, на жаль, ще й досі переважає стара звичка дати молоді загальну освіту у формі класичної та гуманістичної гімназії, або обмежувати науку народньою школою. Цим самим ми залишаємо молоду людину на половині шляху, не даемо, в цьому випадку, молоді фахових знань. Забуваємо, що народна школа повинна підготовити дітей до нижчих і середніх фахових шкіл, а гімназія готує молодь до дальнього навчання у вищих школах. Саме закінчення гімназії ще нічого не дає, навпаки, часто доводить до звільнення людини, бо така людина стає на половині свого шляху часто безрадна, непідготована до буденного життя.

На цю справу ми, українські кооператори, економісти й господарники, що до кожної справи підходимо з господарським розрахунком, мусимо звернути увагу й всюди серед батьків і громадських установ пропагувати ідею виховання повноцінних, кваліфікованих фахівців у всіх галузях нашого суспільства — громадського життя. Це є кінцева мета всіх сучасних шкіл у світі. Цієї мети молодь недосягне, обмежуючись лише закінченням народньої школи чи гімназії. І тому більша частина молоді по закінченні народньої школи повинна перейти до нижчих фахових шкіл, хліборобського, торговельного, ремісничого чи технічного типу, або таких же шкіл середнього типу, де одержити фахове знання і підготову до практичного життя. Молодь, що закінчила гімназію чи інші типи загальної освітньої школи повинна продовжувати навчання у вищих школах, щоб стати теж добрим фахівцем високої кляси.

В цей спосіб ми будемо мату повноцінних фахівців нижчого, середнього і вищого рівня, які відповідно до своєї науки й практики знайдуть собі серед власного чи чужого суспільного середовища належну працю і не будуть нікому тягарем. Суспільність що дбає про такий повноцінний вишкіл своєї молоді, як це бачимо на прикладі німців, англійців, навіть малих данців, скоро йде вперед і примушує світ шанувати свою націю і здобувати повноправне місце серед інших народів світу.

Покищо у нас ця ділянка занедбана. Фаховий вишкіл української молоді, тобто повноцінне фахове готовування в школі й варстаті праці до практичної діяльності на українських землях було завжди незадовільне — 90% населення жило, чи животіло з

хліборобства. Напр. на основі офіційної статистики 1931 р. в Польщі на 1000 греко-католиків (статистика в Польщі була складена за віровизнанням, а не за національними групами і тому так подаємо — прим. Ред.) 881 жило з хліборобства, 58 з ремесла і промислу, 7 з торгівлі, а решта з іншої праці. На 1000 православних у Польщі аж 924 жило з хліборобства, 34 з ремесла й промислу, 6 з торгівлі, решта з іншої праці. Ще гірше відносини були на Карпатській Україні й Буковині. На Надніпрянщині теж не було краще, різниця хіба та, що більшевики, ліквідуючи селянські господарства, примусили наших селян спролетаризуватися і перейти на найгірші роботи по фабриках і копальннях як некваліфіковані і півкваліфіковані робітники. Лише докому вдалося серед них обставин набути якийсь фах і за тим фахом працювати. Висококваліфікованих фахівців відносно небагато, хоч у технічних фахах був замітний поступ. Зате майже цілковито занепадає хліборобство, як самостійний соціально-господарський чинник.

У теперішній дійсності на українських землях цілковито занепадає самостійний сектор промислу, ремесла й торгівлі, а твориться мало продуктивна верства советських урядовців і робітників, позбавлених ініціативи і свободного діяння в цій новій державнокріпацькій системі.

Був короткий час за німецької окупації, зокрема на західноукраїнських землях, коли повстало багато нижчих і середніх фахових шкіл і навіть високошкільні курси, бо німці хотіли вишколити для себе, для воєнної промисловості кваліфіковані сили, яких запаси вичерпувала їм жорстока війна. Але це був короткий період і небагато він віні змін у нашу господарську структуру.

Тепер, опинившись на еміграції в Німеччині, маємо змогу, головно, в американській зоні, творити власне шкільництво і користати до певної міри із шкільництва німецького, однаке з прикрістю треба ствердити, що цієї нагоди не використовуємо

навіть на 30%. По таборах, крім шофера, шевства й кравецтва та жіночих робіт (вишивка й трикотажне виробництво) інших варстатів чи школ майже немає, або як і є, то світять пусткою. Дуже мало молоді студіює у вищих технічних школах; нема в нас більшого зацікавлення науками будівельними, слюсарсько — механічними, електро-технічними, хоч вони дають спромогу легше здобути працю на чужині і матимуть довго попит з огляду на відбудову майже цілого світу по останній війні.

Крайня пора ще тепер використати час перевітання в таборах і спробувати надолужити прогляний час на доповнення чи вивчення фахового знання, щоб потім за старою звичкою, не було пізно.

Не забуваймо, що світ і життя не любить половинчасті — недокінченості. Хтось сказав, що краще бути Наполеоном серед шевців чи Олександром Македонським серед каменярів, ніж лікарем, що не може розпізнати недуги хворого, чи політиком, що не знає основних засад політичної економії, права і . . . доброго виховання.

Світ вимагає, щоб кожний був мистцем у своєму фаху і відвертається від кожного незнання, невміння й недотепності. Світ хоче знати й бачити не те, чого ти вчився, і . . . не навчився або чим ти є, але що ти вміш робити і як цю роботу ти виконуєш.

Цих кілька думок кидаємо, з приводу нового шкільного року, українським кооператорам і господарникам для обміркування і кличено: допоможіть практично-шляхом організації різних фахових шкіл і курсів — та матеріально — шляхом датків, допомогі і стипендій — нашій молоді набути якийсь фах, щоб вона могла стати повноцінними громадянами і через те краще улаштувати собі приватне життя, а одночасно спричинитися до будови кратшого життя всього українського народу.

Андрій Качор.

ЮЛІАН ПАВЛІКОВСЬКИЙ

Кооперація і мир

Кооперація — правна форма господарювання у майбутньому.

I. Вступні уваги.

(Кооперація, як засіб боротьби з господарською і духововою декомпозицією людини і народу.)

„Стоймо перед неминучою конечністю згармонізувати новий суспільний лад з добробутом загалу громадян” . . .

Це глибока думка визначного демократа проф. Woodrow Wilsona. Висловив він її в „Заклику до звільнення шляхетних сил народу” в своему творі „Нова свобода”, який з'явився напередодні першої світової війни в 1914 році.

Перед значно важливішими проблемами поставила народи світу друга світова війна.

Воєнний потенціяль новітньої зброї у стадії його вирощування, а далі його практичне використання у веденні війни довів цілі народи до глибокої господарської і культурної декомпозиції.

Відбудова моральності, як підстави громадського ладу з його чеснотами, що виникають з прав людини і громадянина, мусить іти поруч із відбудовою народного господарства, в якому чесноти ці не могли б бути нищені на користь егоїзму капіталіста, байдужого до нужди і духового отримання тих, які на нього працюють, себто широких трудових верств. Вони-ці трудові верстви — під однобічним тиском модерної технічно-господарської системи та жадоби зиску і визиску капіталістичного господарства дедалі все більше вироджувалися в щари змасованої людини без індивідуального її обличчя. Вони-ті трудові верстви ставали сірою масою, байдужою до проявів громадського життя, ставали сумою сірих з'їдачів хліба і учасниками призначених для них нормалізованих розваг, розваг за рецептром заздалегідь усталеним.

Господарська відбудова мусить йти в парі з відбудовою індивідуальності (особовости) людини, як підмету господарських змагань. Така відбудова народного господарства, яка може врятувати людство від дальших катастроф, мусить іти в напрямі демократизації. Найпоступовішою формою демократизації народного господарства є його кооперація. Вона може йти до меж, до яких коопераційний рух, без шкоди для завдань народного господарства як цілості, може доходити, без перегинання некорисного сьогодні вимінного стану приватно капіталістичного ладу у другий бік, що теж був би для загальних інтересів не бажаний.

Демократизація народного господарства шляхом кооперації може водночасно відбудувати затерту сьогодні „психе” живої людини, змасованої індустріальною цивілізацією і опертими на ній тоталітарними режімами. Вона допоможе повернути людині вид істоти створеної на подобу Божу. Коопераційне господарство, крім своїх неоцінених соціальних притаманностей, відзначається теж і тим, що не затирає прав людини як такої і людини як громадянина, не відбирає від неї свободі, а навпаки розвиває їх у спільному змаганні тих, що об'єдналися в кооперації для господарських і культурних потреб, стали одночасно підметом її змагань і предметом її піклування ними, як самостійними господарськими одиницями.

II. Кооперація — як правна форма господарювання у майбутності.

1. Правно кооперація являє собою добровільне об'єднання не обмеженого числа членів, щоб шляхом спільного ведення підприємства підносити прибутки, або зменшувати видатки власних господарств. За ті зобов'язання, що їх бере на себе ко-

ператив члени кооперативу несуть звичайно, обмежену маєткову відповідальність, рідше відповідальність необмежену.

Означення правників характеризує тільки господарську частину поняття і природи кооперації, вичерпує тільки становище кооперативу у системі народного господарства, коли дивитися на нього з точки погляду різноманітних форм підприємств, що в своїй сумі служать справі організації продукції і заробітків господарсько чинних людей.

2. Кооперативне підприємство має однаке подвійну природу: господарську і суспільну. Якраз суспільна природа кооперативу дає йому велику етичну перевагу над підприємствами приватними. Оці суспільна природа кооперативу, не позбавляючи його господарської діянності у технічному веденні підприємства, підносить це підприємство в діяльні економії на височину соціально реформаторського чинника. Кооперативний рух переставляє народне господарство з рейок егоїстичної погоні за зиском, на реїки праці і послуг для людини в ім'я творчого альтруїзму. Новітня кооперація, народжена в половині XIX. сторіччя, стала мирною збрosoю у боротьбі з господарським ладом, побудованим на погоні за зиском, а тим самим на експлуатації економічно слабших, головно трудових прошарків народу. Но-вітня кооперація — це господарське змагання за добробут людини.

Кооперативне спільне підприємство добровільно згуртованих членів — це підприємство особливої форми. Правно відрізняється воно дуже незначно від звичайного господарського об'єднання. Якщо мати на увазі техніку праці (технічне уладження, раціоналізацію праці і т. д.), то кожне поступове кооперативне підприємство повинно стояти на рівні з поступовим приватно-капіталістичним підприємством. В чому ж тоді лежить істотна різниця між ними? Різниця в тому, що кооперативне підприємство прагнути усунення розходжень між капіталом і працею, остаточною свою метою ставить усунення зиску від капіталу, який у приватному підприємстві є самозрозумілою ціллю підприємця. В кооперативному підприємстві такий зиск з етичних і суспільних спонук цілком усувається на користь праці.

Кооперативний рух-це рух свідомий своєї мети, амбітний і під оглядом етичним належно оцінений, він дає щляхотний відпір капіталістичній формі господарювання; це реакція проти поневолення людини у господарській і культурній діяльності. Кооперативний рух-це самопоміч слабших проти капіталістичного визиску.

3. Справжній кооператив-це організація само-допомоги, в якій до конструктивного змагання за свободу людини — господарську і духову стають власні організовані сили жертв капіталізму, як матеріальні так і моральні. Згідно з такою природою кооперативу, мусить він бути асоціацією вільних людей, які добровільно рішують про своє згуртування з притаманними їм матеріальними і моральними силами, щоб у добровільному об'єднанні цих сил у гуртові змаганні протиставити себе розчав-лючому дрібні сили капіталістичному господарству. Матеріальні засоби, які збирають члени кооперативу у формі вплачуваних паїв і які призначенні на фінансування спільного кооперативного підприємства, становляють в кооперативі важливу основу господарської самодопомоги, однаке як капітали не грають вони в кооперативі головної ролі.

Сама виплата пайового капіталу не приносить кооперованому членові ніяких надзвичайних користей. Незалежно від розміру вплачених паїв, кожний член має тільки один голос, — бо кооперація є демократична асоціація, в якій, згідно з природним і божеським правом, людина є завжди осо-бовістю рівною такій же другій особистості. Паї становлять основу власних фондів кооперативу, їх не можна передавати іншим особам бо кооператив це не об'єднання капіталу, як напр. акційна спілка а об'єднання осіб. Опроцентування наїв в кооперації з цих самих причин є тільки незначне. Дивіденди на паї не можуть бути ніколи метою господарської праці кооперації. І його мета — це якраз усунення капіталістичних порядків у господарю-

ванні. Кооперація має на меті за допомогою спільного ведення підприємства допомагати в розвитку господарства членів, або збільшити їх заробіток. Кооперація призначений для послуг у господарському змаганні його членів. Активні члени, що користають з послуг кооперації і в цей спосіб спричиняються до розвитку спільного підприємства, спричиняються теж до підсилення його рентабельності і до білянкових надвишок підприємства. Це природні наслідки вживання в кооперації техніки праці подібні до техніки капіталістичних підприємств. Надвишка в кооперації подібна до зиску приватно — капіталістичного підприємства, але її призначення цілком інше. Надвишки у великій мірі повертаються до господарств об'єднаних членів (товарів звороти, надплати і доплати в залежності від виду кооперації) уживаються на розбудову власних суспільних фондів кооперації, а далі як підмету маєткових прав, вкінці вживаються на дотації соціальної, громадської природи (господарські й культурні цілі).

Коопераців-це явище суспільної допомоги в чиселі своїй формі, отже явище соціологічного порядку. Господарською свою працею він пособляє господарському і культурному розвиткові економічно слабих в народі, або теж затримує павперизацію (процес зубожіння) дрібних самотійних господарських одиниць.

Схопити соціальне значіння кооперації у су-хому правничому формулюванні, себто схопити суть кооперації, є річ неможлива.

Однаке вага кооперації з погляду науки національної економії лежить якраз у суспільному значінні кооперативного руху.

4. Коопераців-це установа господарської демократії. Наслідки другої світової війни, її матеріальні і моральні спустошення а також і причини цеї ж війни треба шукати взrostі концентрованого капіталу і його експлуататорського гону супроти труду та духовного життя людини. Цей нездоровий господарський капіталістичний устрій підтримував тоталітарні замахи „вождів“, а через те цьому капіталістичному ладові треба протиставити здорові, демократичні форми життя і співжиття об'єднаних людей. Така конечність після тоталітарної війни звертає увагу відповідальних чинників на випробувані кооперативні форми праці і на їх підстави діяння — солідаризм-який дозволяє будувати народне господарство на здорових основах, усуваючи погоню за зиском, а також і потребу націоналізації народнього господарства. Солідаризм — це надійна перехідна форма, яка рівноважить і господарсько і морально так соціалізацію як і інді-відуалізм, як дві скрайні форми народнього господарства.

Справжній мир якого так усі прагнуть, але якого ще людство недосягло, — дарма що минуло більше двох років від часу закінчення другої світової війни, вимагає забезпечення за найширшими шарами народів підставових свобод, які виникають з природного і божеського права пошанування в людині її особовости. Концентрація капіталу в руках одиниць, що так помітно зросла в третій де-каді ХХ. сторіччя, і язва розчавлювання особовости людини як наслідок індустріальної цивілізації, загрожують і надалі мирному розвиткові народів. Вони ліквідують божеську подобу людини, з homo sapiens сторують серйого homo faber. Такий стан веде до загибелі розквіту справжньої цивілізації, а саме християнської цивілізації побудованої на первінних етики й моралі. Вільний розвиток народів, духовий і політичний — без основних прав людини, тобто без забезпечення її особистої свободи і свободи господарювання є практично неможливий.

Західноєвропейська цивілізація зростала між іншим і на інституції приватної власності і на демократичних засадах свободи людини у її духовому, фізичному й господарському розвиткові. Основою такого розвитку — а не його самоціллю — була завжди господарська свобода, без якої кожна інша свобода мусить нидіти, а то й завмирати. Тенденції господарського розвитку світу вказують на те, що приватно-капіталістичний сектор народнього

господарства, поза СССР вдерхтися і надалі, як одна з віток цього ж господарства, однаке вибуялі його форми зазнають доволі радикальних реформ. Приватно — капіталістичні підприємства з ділянки загального користування, як деякі банки, транспортові підприємства, копальні вугілля і т. д. (як вказує приклад Англії) підпадуть націоналізації, або в залежності від розміру цих підприємств — будуть передані територіальному, або міському самоуправлінню (комуналізація, або муніципалізація підприємств) — завжди в інтересах загального добра.

Знаємо, що економічні межі націоналізації є доволі вузькі (бюрократизація господарського апарату підтримує часто продуктивність підприємств, і їх рентабельність), як це наочно спостерігаємо в державних і комунальних підприємствах. Тому виникає питання, чи не можна б замістити націоналізації, знайти інші засоби. Націоналізація зрештою теж веде до концетрації капіталу в руках держави — до державного капіталізму, а тоді людина стає справжнім рабом, одиницею у сірій масі невільничих кріпаків. Чи ж нема інших господарських форм, які помітно посунули б на перед демократизацію народного господарства і повели перебудову його в дусі справжньої соціальної реформи? Чи не можна б розвинути народного господарства у таких правних і громадських формах, у яких всі основні вольності люди були б встановлені й щоб одночасно господарська система, притаманна таким формам, вела б послідовно до тривалої соціальної реформи на відтинку господарства?

Такі міркування мусить турбувати думку тих, що стоять перед необхідністю після страхіття тотальної війни, будувати основи тривалого миру в пошануванні прав людини.

Відповідалальні за долю народів і громадян державні мужі, духовні і світські, що раз частіше спиняються на ролі, яку може відограти кооперація, як чинник етичної і господарської перебудови світу на засадах демократизації народного господарства. Вони ж на підставі 100-літнього досвіду кооперативного руху, констатують, що кооперація є і буде надійною зброєю в боротьбі з капіталістичним устроєм народного господарства, у боротьбі за волю людини як особистості, у боротьбі проти закріпощення її капіталом для приватного зиску.

Коли Президент т. зв. Соціальних тижнів у Франції Шарль Фльори — минулого року поставив на порядку дня дискусію над питанням націоналізації промисловості, Святіший Отець Пій XII подав йому у письмі з 10. 7. 1946 свій погляд на націоналізацію, як засіб реформи народного господарства. В письмі цім читаємо: „Ми переконані в тому, що розбудова кооперації і об'єднань відповідатиме краще меті, яку Ви собі поставили, а результати праці таких (себто кооперативних) підприємств будуть значно корисніші. Все це на кожний випадок буде мати значіння там, де до цього часу концентрація капіталу і занепад дрібних самостійних продуcentів були тільки в інтересах капіталу, а не в інтересах надання господарству громадських (соціальних) форм.”

На зізді церковних достойників в Нью-Йорку в США, восени 1946 р. стверджено в резолюціях З'їзду, присвячених „Господарській перебудові світу на засадах справедливості“ що: „Економічне життя мусить бути ведене згідно з законами моралі“ (перша резолюція), а далі: „Матеріальні засоби одержала людина для користі всіх людей, а ціллю економічного життя повинно бути як найширше розсіяння продукційної і споживчої власності; для досягнення цієї мети найкраще надаються кооперації“ (2-га резолюція), бо „моральною ціллю економічного життя є супільні справедливість“ (початок 3-ої резолюції). Далі говорять резолюції виразно, що мотив зиску мусить бути підпорядкований моральному законові, а „закон конкуренції“ мусить бути заступлений організованою кооперацією діючих економічних груп і уряду. (6-та резол.), бо „загальне добро вимагає, щоб люди організувалися у вільні товариства згідно з власним вибором“ (резол. 5.) Держава має право вміщуватися в еконо-

мічне життя тільки тоді, коли потрібно охоронити права осіб і груп та допомагати розвиткові загального економічного добробуту.

Кардинал м. Колонії Др. Йозеф Фрінг поділяє теж думку церковних достойників США в справі перебудови господарського ладу.

Президент Австрійської Республіки Др. Карль Реннер — сам кооператор — у своїм творі: „*Neue Wege zum Weltsocialismus*“ віддає належне місце кооперації, як одному із засобів перебудови господарського ладу. Він підкреслює значіння економічно слабших у побудові народного господарства, які вони зорганізуються під прапором кооперації.

Кооперативна організація трудових шарів може стати реальною дійсністю без потреби, щоб трудові шари падали жертвою тоталітарного насилля держави.

Прем'єр Надренії Др. Конрад Аденауер у своїй програмі присвячений соціальній реформі німецького народного господарства відносить у ній для кооперації визначне місце, підкреслюючи її надзвичайне (емінентне) значіння у здійснюванні такої перебудови.

Президент Американської Ліги Кооперації Lincoln наступник проф. James Warbasse, автора прізвіщного твору „*Кооперативна демократія*“, з нагоди обговорювання праць міжнародного конгресу кооперації в Цюриху (осінь 1946) звертає увагу на значіння кооперативного руху при господарській перебудові світу. Можна було б ще згадати погляди інших визначних достойників, щоб підкреслити увагу і значіння кооперації, як визначної форми у майбутньому господарському устрою світу, але це переходить межі цього нарису.

Треба також підкреслити, що кооперативний рух, не зважаючи на тотальну війну і гострі переслідування (главно в Німеччині та Італії, а також і в окупованих ними краях) не тільки не дав себе здавити, але подекуди вийшов скріплений, він становив може едину оборону скооперованих перед організованою лихвою антисоціальних капіталістичних підприємців і переслідувань з боку тоталітарної адміністрації „п'ятих гарнітур“ адміністраторів, як це було наприклад в Генеральній Губернії.

5. Надійні вигляди розбудови кооперації, як охоронної організації трудової людини у її господарських змаганнях не сміє одначе переповнювати кооператорів самопевністю, що кооперація стане єдиною на справедливості опорою господарською організацією світу. Не слід нам забувати, що і кооперація має теж економічні межі, як має їх і націоналізація. Про межі ці вперше заговорила вже в 90-ті роки мин. ст. англійська дослідниця робітничого руху Beatrix Potter, а далі економіст проф. Лююо Брентано, Євген Філіповіч, Борис Мартос, а почасти теж Шарль Жід. Нам, кооператорам, треба завжди вважати на можливості розвитку національного господарства в чотирьох секторах: 1. у публічнім (державнім і комунальнім) 2. у приватно-капіталістичнім (великого капіталу) 3. у суто приватнім (дрібного капіталу) 4. у кооперативнім секторі з його неоціненими соціальними цінностями. Погляди реаліста — кооператора, а все таки високодійного і вдумливого теоретика та практика кооперативного руху Др. Жоржа Фоке (George Fauquet) відомі нам з його глибоко аналітичної і разом з тим і синтетизуючої праці „*Кооперативний Сектор*“ (укр. мовою видав РСУК в 1938 р.) повинні і надалі становити здоровий підхід кооператорів світу до справ кооперації народного господарства.

6. Кооперація у гоєнню господарських ран і соціальних подряжень завжди буде грati поважну роль не тільки лікаря, але й будівничого нового, спертої, на справедливості ладу, до якого постуپово вестиме.

Не треба забувати, що кооперація:

1. визнає приватну власність, як інституцію позитивного права, що є основою духового підбайдорювання сил людини у її господарському змаганні,
2. трактує людину, як вільну особовість з усіма її правами й обов'язками.
3. подає економічно слабшим, шляхом ведення від її імені і для них спільногого підприємства, спро-

могу скористати з надбань поступової техніки у виробництві і збуті продуктів на внутрішнім і зовнішніх ринках. Поодинокі ж господарства не можуть цього зробити.

4. спричиняється до дальшого розвитку індивідуальних господарств членів і дохідності тих господарств та підштовхує власників їх до творчої ініціативи.

5. становить свого роду отинце суспільного самородства. Члени кооперативу-це не сума одиниць, але громада з власним поглядом на світ і його змагання. Кооператив-це життєздатний і життедайний організм, якого вплив промінює не тільки на членів, але й на громаду, повіт, край, на народ . . .

6. вважає гospодарювання не ціллю самою в собі, а засобом і підставою фізичного, духового і суспільного розвитку народу.

7. в кінці становить кооперація повну змісту синтезу гospодарського „Я” і гospодарського „Ми”, божкооперативне гospодарство прагне не тільки до гospодарської, але і до суспільної мети, доходячи до неї щляхом еволюції.

Поза тим кооперація-це, не сліпе здійснювання мертвої доктрини. Кооперація зроджується з потреб життя і працює для заспокоювання цих потреб своєрідними способами. Кооперація, якщо має розвиватися, мусить бути зроджена із суспільного інстинкту мас, а не з міркувань сухого рационаліста! Вона має виходити з гуші життєвих потреб, і необхідностей змагань маси, змагання ці підхопити, упорядкувати, і в організації кооператизму реалізувати.

ІІІ. Кінцеві уваги.

Кооперативний рух-це творча реакція проти капіталістичного ладу індустріальної цивілізації і проти капіталістичної ідеології, виплеканої впродовж сторіччя. Кооперативний рух підходить те-

пер, після другої світової війни до розв'язки наболілих питань, щоб забезпечити тривале замирення світу в ім'я прав людини, громадянині, — народу.

Кооперація-це чистої води гospодарська демократія.

Кооперація-це пробосвий курінь у боротьбі за природні і законом забезпеченні, священні, а проте все топтані права особистої свободи людини.

Кооперація кладе основи гуманності у взаємнах між людьми і народами.

Кооперація-це отинце з якого промінює світло і тепло суспільної реформи, здійснюваної шляхом еволюції.

Кооперація-це бастіон боротьби світа праці за права праці. Світ праці-це реальна дійсність у нашаруванні кожного народу.

Кооперація-це автогенеза громадських чеснот і добрий учитель громадських обов'язків.

Все це разом каже вірити і сподіватися, що будівничі миру після тотальної війни дозволять в гospодарсько-суспільній ділянці життя зайняти кооперації відповідальні і почесні місце.

Кооперативи стануть дійсно правними формами новітнього гospодарювання. У формі ці вкладуть вони старий випробований зміст боротьби за визволення людини, кляси, нації . . .

Праця повоєнної випробованої і досвідчені кооперації-це праця лікаря і одночасно будівничого, що зможе помітно спричинитися до повного вирівнення духових, суспільних та матеріальних збитків, які нанесла людині і народам егоїстична вітка лицарів індустріальної цивілізації, що змасувала людину і замінила правильну ієрархію еліти на вождів, відриваючи людину, сотворену на подобу Божу, від її завдань, завдань особистості, готової до співираці з близкім, для добра поодинокі людини і цілого народу.

Л. Биковський.

Іван Опанасович Шовгенів

(З приводу 25 — ліття УГА.)

14—18. 5. 1947. р. український культурний світ на еміграції святкував у Петербурзі 25-річчя існування Укр. Гospодарської Академії (УГА), що згодом перетворилася в Укр. Техн. Гospод. Інститут (УТГІ).

В зв'язку з цим слід згадати й про низку осіб, заходами яких повстала й розвинулася ця наша Висока Політехнічна Школа. З-поміж них золотими літерами записано в історії укр. вищого шкільництва прізвище Івана Опанасовича Шовгенева, що був одним із фундаторів та першим ректором УГА.

Небіжчик народився 25. 9. 1874 р. в укр. родині, в селі Кам'янці, куп'янського повіту, на Харківщині. У 1893 р. він закінчив з відзначенням реальну школу в Ізюмі, після чого подався на високі студії до Інституту шляхів в Петербурзі. У 1899 р. закінчив також із відзначенням цю високу школу з дипломом інж. Шляхів.

В 1899—1910 рр. працював, а згодом керував різними гідротехнічними роботами на судноплавних ріках Московщини — Волзі, Оці та Москві. При кінці займав вже посаду державного інспектора судноплавства.

І. Шовгенів від початку своєї технічної праці виявив себе як теоретик знавець своєї ділянки. Доказом цього звіслися перші його друковані праці в царині теорії та практики водяного гospодарства.

У 1910 р. виїздить інж. Шовгенів на дальші студії до Німеччини. В р. р. 1910—1918 він працював в царині меліорації. Був на початку керманичем меліораційних дослідів у колишньому Туркестані на р. Сир-Дар'я, а потім кілька років інспектором меліорації та заступником директора меліораційного відділу у Петербурзі. Одночасно як доцент Петербурзької Політехніки, він викладав спеціальні водногосподарські дисципліни та головував в Комісії, що оцінювала дипломові праці абсолювентів. У 1913 р. їздив проф. Шовгенів до Спол. Штатів

Півн. Амер. де студіював ведення меліораційних та ірігаційних робіт. Наслідком цього були дальші його друковані праці.

На цій високій державній посаді у Петербурзі застала його революція 1917 р. та відродження Укр. Державності. Він негайно переїздить до Києва та обіймає при тодішньому укр. уряді керівництво відділом водяних робіт. Відтоді (1918) аж до 1922 р. проф. Шовгенів, не покладаючи рук, організує водяне гospодарство України, викладаючи одночасно як проф. на Київській Політехніці, працюючи в Меліораційній Спілці при Всеукр. Академії Наук та беручи близьку участь в державно-організаційних працях укр. уряду. Будучи вже міністром УНР, опинився разом із рештками укр. армії на еміграції в Польщу.

Але тут невисипущий організатор новітньої технічної України не перестає працювати в цьому напрямі. Разом із іншими виїздить у 1922 р. до Чехо-Словаччини, стає як ректор на чолі щойно зорганізованої Укр. Гospодарської Академії в Подебрадах, організує довкола себе понад 120 осіб укр. і чеського високошкільного персоналу і впродовж 1922—28 р. випускає в світ біля 600 укр. інженерів, не тільки добрих знавців свого фаху, але одночасно й свідомих громадян з всеукраїнським світоглядом. Проф. Шовгенів був справжнім батьком-опікуном численної укр. молоді, якої більше тисячі перекотилося через Академію під час його головування.

На протязі цих шести років велетенських зусиль над організацією цієї першої Укр. Вищої Політехнічної Школи, будучи довголітнім її ректором та професором кількох предметів з царини водяного гospодарства, написав проф. Шовгенів низку наукових розвідок та підручників. В той же час він викладав ще як професор — гість в чеській Політехніці в Празі.

Перший ректор УГА-проф. Іван Шовгенів.

У 1928. р. в наслідок ліквідації УГА, проф. І. Ш. виїздить до Польщі.

У 1929 р. тодішній польський уряд, використовуючи довголітній досвід та знання проф. І. Ш., закликає його до праці в Мініст. Хліборобства. Тут на протязі майже 10 років (1929-1939) професор працював як контрактовий інспектор меліораційних праць та проектів.

Змушений як емігрант, працювати для куска хліба в польській державній установі, не занедував професор і своїх укр. громадських обов'язків. Він бере активну участь в працях Укр. Наукового Інституту в Варшаві, де керує семінарійними працями аспірантів та оголошує укр. й польською мовою низку розвідок з різних ділянок водяного господарства, як напр. „Водяне господарство в басейні р. Дніпра на Україні”, Варшава 1936, „Повені на Україні і способи боротьби з ними” (Див. „Сучасні проблеми економіки України”, т. 2-й) і ін. праці.

З початку другої світової війни (1939-45) проф. І. Шовгенів знову віджив, сподіваючись та готовуючись розпочати праці на користь рідного Краю. У зв'язку з цим, будучи вже від 1939 р. на пенсії, дає він у 1940 р. до друку велику працю нім. мовою про „Деякі підсумки водного господарства Польщі”.

Одночасно, впродовж 1940-42 р. р. професор працює далі в Укр. Наук. Інституті в Варшаві, де друкуються дві ґрунтовні розвідки 1) Енергетичні ресурси на укр. землях Європи, Варшава 1940, і 2) Водяне господарство на укр. землях в Європі, Варшава 1941, 100 стор.

Одночасно поспішно складає низку меморіалів-праць в справах: 1) „Організації водяного господарства в УРСР, в Польщі, в Чехо-Словаччині в Італії та в Німеччині”, 2) „Організації комунікації в Україні”, що мали вийти друком укр. та нім. мовою.

В той же час професор Шовгенів бере активну участь, як почесний голова, в діяльності „Союзу Укр. Інженерів і техніків”, у Варшаві.

Від 1941 р. професор Шовгенів бере участь у новочасному Укр. Чорноморському Інституті, головуючи у ньому та оголошує друком праці з Понтонаузвіс: 1) „Чорне море”, Варшава 1941, 140 стор. 2) „Загальний план праць Укр. Інституту”, Варшава 1941.

Але невважаючи на велику працю для добра Рідного Краю, матеріальні злидні дошкуляли підуналому на силах професорові, що раз то більше. Наслідком цього проф. Шовгенів приймає посаду в науковому відділі Центрального Господарського Водного Уряду в Данцигу і виїздить туди на весні 1942 р.

На протязі 1942 р. проф. постійно перебував у контакті з багатьома укр. громадськими й науковими діячами й установами. Він з ними співпрацює або керує їхніми працями шляхом листування, надсилаючи їм різного роду вказівки й матеріали. Напр., він брав участь у працях Комітету для святкування 20-літнього ювілею Укр. Господ. Академії та умістив відповідну розвідку в 1-му томі „Ювілейного Збірника”.

Але тяжкі умови життя й недоідання все більше йому дошкуляли. Від січня 1943 р. проф. працював уже тільки у себе дома. Останніми часами у вільні від урядової праці та приступів недуги хвилини проф. присвячував складанню свого, як він звик говорити заповіту майбутнім поколінням укр. інженерів. З цією метою він упорядковував деякі з своїх праць з царини водяного господарства, щоб скласти з них — „збірну працю”, що правила б за підручник для молодих інженерів.

Крім того, взявся він за складення — „Докладної записки про організацію Укр. Морської Академії” в Севастополі. Цю віщу укр. морську школу проєктував він скласти з трьох факультетів: 1) теоретично — господарського, 2) суднобудівничого та 3) портового. Завданням її мало бути виховання кадрів укр. морських інженерів-організаторів. В цю останню свою працю хотів він вкласти весь свій довголітній досвід вченого, організатора та педагога.

При цій і застала його смерть.

Честь його памяті!

Загальні Збори Центросоюзу

22 серпня 1947 р. в домівці кооперативу „Кос” в Мюнхені відбулися Загальні Збори Центрального Союзу Українських Кооператив на еміграції „Центросоюз” при участі 36 делегатів від 24 кооператив та декількох гостей.

Збори відкрили голова Ради „Центросоюзу” дир. А. Мудрик, вітаючи всіх присутніх делегатів, і стверджив, що загальні збори скликано відповідно до вимог статуту.

Під кінець свого слова згадав померших кооператорів, яких пам'ять збори вшанували однохвилинною мовчанкою.

Зборами керувала окрема Президія: дир. А. Мудрик, проф. Моргун і інж. Черник.

Після зачитання протоколу основуючих загальних зборів дир. А. Мудрик складає короткий діловий звіт за Раду „Центросоюзу”.

„Центросоюз” засновано 8 червня 1946 р. Ініціатори мали думку створити кооперативну торговельну централізовану на еміграції, якої завданням мала бути крім заготівлі товарів для наших таборових і позатаборових кооперативів, організація варстатів праці

і посередництво в збуті вироблених у тих варстатах продуктів за океан. Однаке цей задум неможливий покищо у нашій дійсності. Виробнича діяльність наших кооперативів ще слаба. Праця „Центросоюзу” зазнавала великих труднощів, зокрема важко було створити дирекцію та знайти відповідне приміщення. Тепер уже постійно працюють у „Центросоюзі” два члени дирекції і два інструктори - реєвізори.

Торговельну діяльність „Центросоюз”, до часу свого правного оформлення, передав, за окремою умовою, кооп. „Кос” у Мюнхені. Центросоюз виконував роль ідейного кооперативного центру, поширюючи свою роботу на організаційно-ревізорську ділянку. Сьогоднішні Збори мають вирішити, як Центросоюз повинен себе правно оформити.

Звідомлення Ради доповняє докладне звідомлення Дирекції Центросоюзу за час від 8 червня 1946 р. до 30 червня 1947 р.

В західніх зонах Німеччини діє 37 українських кооперативів (29 в американській, 6 в англійській і 2 у французькій зонах) з них 30 торговельно-виро-

бничих, більшість — це тaborові кооперативи; 3 кооперативи зареєстровано в німецьких судах, згідно з німецькими законами. Завдання українських кооперативів на еміграції задоволити найважливіші господарські потреби наших скітальців і боротися з цінами чорного ринку та організувати варстати праці. Це завдання здебільша кооперативи виконали задовільно. Вистачить згадати, що 19 кооперативів за звітовий час виплатили лише на супільні цілі 684.118.14 Нм., а скільки заощадили людям грошей знижкою цін — це важко обрахувати, певно буде кілька мільйонів. Далі в звіті дирекції подано низку цифр про обороти кооперативів іхні оборотові фонди тощо. На закінчення подано баланс самого „Центросоюзу”.

Після цього інж. І. Ольховий склав дуже дбайливо опрацьований звіт Ревізійної Комісії, яка перевела основну перевірку діяльності Ради і Дирекції „Центросоюзу”. У звіті відзначено, що „Центросоюз” намагався стати ідейною централею української кооперації на еміграції, але цей ідейний центр ще не оформлений як слід. Праця мусить бути застосована до нових умовин, використовуючи набутий досвід у краю. Зокрема треба звернути увагу на виховну роботу серед членів кооперативів і на видавання кооперативної літератури, бо ця ділянка в нас найбільш занедбана, хоч повинна стояти на першому місці. Працю Центросоюзу треба або обмежити лише організаційно-люстраторською ділянкою, або опрацювати широкий план, зокрема у видавничім секторі, й розпочати працю в широкому маштабі. Не всі кооперативи виконують свої обов'язки супроти „Центросоюзу” і це теж гальмує нормальний хід праці. Цього треба уникати, бо недисциплінованість одного кооперативу може викликати обурення інших кооперативів.

Ревізійна Комісія стверджує, що діловодство ЦС знайдено в найкращому порядку і пропонує схвалити працю Ради і Дирекції. Крім цього подає низку побажань від Ревізійної Комісії до Загальніх Зборів в справі реорганізації й наладнання праці „Центросоюзу”.

Після звітів відбулася досить широка дискусія, яку розпочав інж. Ю. Павликівський. Він сказав, що праця ЦС — це відбитка життя усіх наших кооперативів. Велике значення має одністайність і координація кооперативної праці. Ідейний осередок має бути організований при раді Громадської Контролі в системі ЦПУЕ, але ця Рада ще досі не розпочала своєї діяльності. Тому тепер кооператори мусять діяти самостійно і організовувати ідейну централю з ревізійним Відділом при Центросоюзі у формі спільноти праці зареєстрованих кооперативів, або включити ЦС в систему ЦПУЕ, однаке проволікати справи далі не можна.

Найбільше дискутантів говорило про можливості реорганізації ЦС, головно про проект реорганізації ЦС у формі спільноти праці трьох зареєстрованих мюнхенських кооперативів, хоч і не бравували критичних голосів про діяльність Ради і Дирекції „Центросоюзу”, та торговельної гуртівні „Косу”.

По дискусії над звітами на пропозицію Ревізійної Комісії одноголосно схвалено діяльність Ради і Дирекції та приято до відома звіт Рев. Комісії.

Відбулася також окрема дискусія про реорганізацію „Центросоюза” після зачитання опінії тaborових кооперативів, надісланих окремо в цій справі. З 12 надісланих опіній - 8 було проти проекту спільноти праці. Всі зате відзначили потребу створення з ЦС ідейного осередку.

Також більшість тaborових кооперативів була проти реорганізації іх у філії зареєстрованих мюнхенських кооперативів, зате всі підтримують думку створення таких філій по більших осередках нашої еміграції поза тaborами.

Грунтовно обговорив цю справу інж. Ю. Павликівський, пояснюючи суть спільноти праці з правного боку.

Інші дискутанти висловлюються за або проти проекту реорганізації, однаке не вносять до проекту нічого нового.

Після переденої дискусії первісний проект реорганізації ЦС на спільноту праці загальні збори

відкинули, а приняли 19 голосами проти 8 проект Ради такого змісту:

I. В справі „Центросоюзу як ідейного осередка української Кооперації”.

1) Для патронування над українською кооперацією на еміграції для успішної реалізації її завдань, координації праці рационального господарення матеріальними цінностями, Загальні Збори виносять однозірну постанову про те, що „Центросоюз” стає ідейним осередком української кооперації на еміграції.

2) Загальні Збори постановляють, що „Центросоюз”, не припиняючи дальших заходів для статутової діяльності буде:

- а) репрезентувати українську кооперацію на зовні;
 - б) нав'язувати зв'язки з заокеанською еміграцією і її організаціями;
 - в) вести організаційно-інструкторський і фаховий нагляд над діяльністю, зокрема виробничих кооперативів;
 - г) давати ініціативу з здобування товарів, сировини і матеріалів та регулювати їх пляновий розподіл і збут;
 - і) організувати, об'єднувати, і опікуватися передселенськими кооперативами.
- 3) Загальні Збори доручають Раді і Дирекції організувати технічний апарат так, щоб „Центросоюз” міг негайно приступити до здійснення своїх завдань як ідейного осередка.

4) Загальні Збори зобов'язують усі українські кооперативи підлягати цим ухвалам та виконувати всі розпорядження, що їх „Центросоюз” видасть для реалізації цих ухвал.

II. В справі переходу на філіальну систему.

Загальні Збори, познайомившись з матеріалами, що іх кооперативи надіслали до проекту реорганізації, постановили:

- 1) Стверджути, що перехід на філіальну систему тaborових кооперативів передчасний і за теперішнього правного стану ДП і тaborів не може бути переведений в життя.
- 2) Привітати ініціативу філіальної побудови як першу спробу, яка вимагає дбайливої і всебічної підготовки.
- 3) Вражовуючи реальні можливості, Загальні Збори вважають, що першою стадією цієї підготовки повинні бути старання в тому напрямку, щоб розбудувати мережу кооперативів, зокрема виробничих в місцях більшого скучення нашої еміграції поза тaborами, їх правно оформити і створити цим підставу теж для правного оформлення Центросоюзу.
- 4) Загальні Збори доручають підготовляти тaborові кооперативи а разом з цим і не оформлені ще тaborові варстати до того, щоб вони на випадок ліквідації тaborів влилися до по-затaborових кооперативів.
- 5) Загальні Збори зобов'язують усі кооперативи виконувати ці ухвали та приступити негайно до підготовки їх здійснення.

Потім відбулися вибори членів Надз. Ради і Ревізійної Комісії на місце тих що вибули. Після довгої дискусії Комісія-Матка запропонувала вибрати до Надз. Ради тих самих членів з тим доповненням, що на місце голови Ради дір. Мудрика який не був звільнений, але який склав свій мандат на Загальніх Зборах, і на місце дір. Мельничука, що ввійшов до Дирекції, обрати заступників. — Пропозицію цю більшістю голосів принято.

До Ревізійної Комісії обрано інж. І. Ольхового, інсп. А. Лобачевського і дір. О. Лиса.

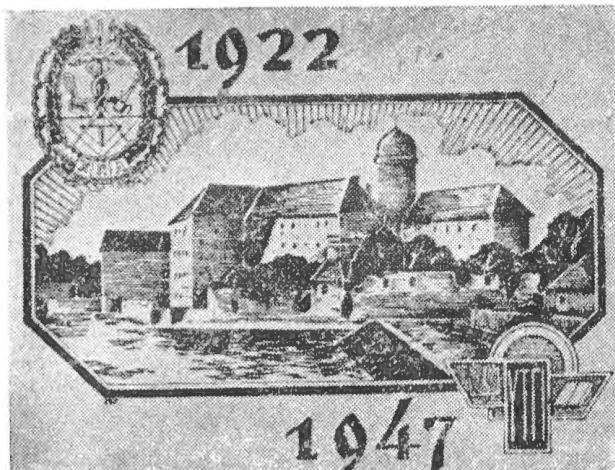
Проект бюджету і плян праці передискutовано і після незначних доповнень схвалено, установлюючи внески для кооперативів в розмірі 1% від товарів оборотів.

Ще кілька побажань, запитань та вияснень, і голова закриває збори, дякуючи присутнім за ділову і терпеливу участь у нарадах, які затягнулися до пізнього вечора.

Щастя, Боже, нашій кооперативній централі на новій дорозі.

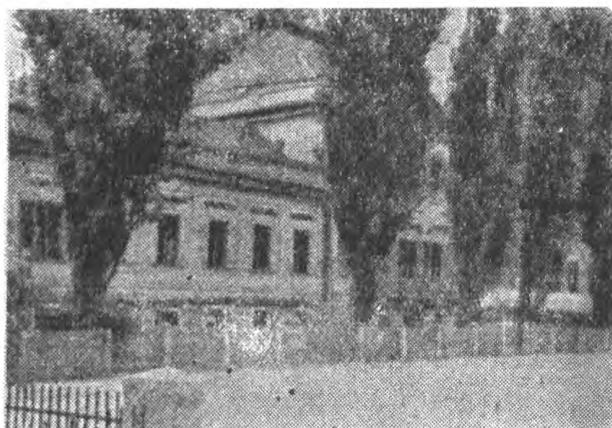
Кооператор.

Закінчення Академії

Замок короля Юрія в місті Подебрадах у Чехії, де УГА-УТГІ містилася в 1922-1940 рр.

Ліворуч у горі-знак УГА, а внизу-знак УТГІ.

Вілля фірми Лявзер в місті Регенсбурзі-на острові серед Дунаю, де міститься актова заля УТГІ, авдиторія Агрон.-Лісового відділу, лабораторії, бібліотека та студент. інтернат.

„Бідність-важка річ. Часом вбиває в нас душу. Але часом є тим північним вітром, що перетворює людей на героїв”. (Овід.)

Учасники ділового Засідання Ради Професорів УТГІ дня 15. 5. 1947 р. в парку віллі фірми Лявзер над Дунаєм.

31. липня ц. р. закінчилося навчання на всіх факультетах і відділах УТГІ, крім відділу фармацевтичного (в Мюнхені), де лекції і практичні вправи закінчилися 31 серпня ц. р. 1 серпня ц. р. відбулися засідання професорських рад факультетів, 2 серпня — спільна екскурсія професорів і студентів УТГІ пароплавом по Дунаю до Вальгаллі. З серпня відбулися промоції чотирьох докторів УТГІ, а саме: ветеринарних наук вет. лік. Віршука Володимира та вет. лік. Ткачука Богдана та економічних наук Брекфельда Г. (голляндець) та інж. Нечая Семена. Далі того ж дня відбулося засідання професорської ради УТГІ, на якому з 67 членів з виришальним голосом було присутніх 46. Ректорат подав інформації про життя та працю УТГІ в 1946/47 акад. році (за десять місяців — від 1. 10. 1946 до 31. 8. 1947), з яких присутні довідалися, що, не вважаючи на ненормальні умови нашої дійсності, за минулих десять місяців праця УТГІ зросла кількісно і піднеслась якісно в усіх його Секторах.

В Секторі Науковому, на чолі якого стоїть проф. Д-р лісових наук Борис Іваницький, відбулося 18 наукових засідань, на яких було зачитано й обговорено 17 наукових доповідей, а саме: Засідань Пленуму — 4, Агр. Ліс. Секції — 7, Техніч. — 4, Економічн. 2. До Наукових Записок УТГІ, передий том, який цілковито виготовлений до друку, передано одинадцять наук. статей, п'ять коротких звідомлень та 2 тез до наук. доповідей, зачитаних у наук. засіданнях. Разом біля 16 аркушів друку, а з резюме анг. і німець. мовою 18 арк.

В Секторі Авдиторного Високошкільного Навчання було в минул. акад. році 144 члени педагогічного персоналу, з того активних — 112, а 32 у відпустках. Лекції та практичні вправи відбувалися в зимовому семестрі на 16 семестрах, в літньому — на 22, на новий зимовий семестр оголошуються записи на 28 семестрів. Студентів і вільних слухачів Авдитор. Сектора було на 31. 8. 1947 разом 694 (на 15. X. 46. — 364); збільшення за десять місяців на 330 студентів, або на 90, 6%; якщо відкинути новий фармацевтичний відділ у Мюнхені, де на 31. УП. 1947 було 219 студентів, то на решті відділів (старих) на 31. 7. 47 було 475 студентів, отже збільшення на 111 студ. або на 30%. З поодиноких відділів найбільший зрост виявили: будівельний та хеміч. — технол. відділи (84,3%) та Агроном.-ліс. факультет (35,5%).

Матуральні курси при УТГІ закінчило 44 вільні слухачі, які по одержанні матури переведені в дійсні студенти, 25-30.9. мають стати до матур. іспитів решта — 20 осіб. В хемічн. лабораторії в Регенсбурзі виконали практичні вправи 106 студентів; в Мюнхені працює лабораторія на 72 місця (фармацевтично-ветеринарі). В літньому семестрі працював об'єднаний Семінар Суспільних наук УТГІ, де відбулося 14 засідань, 15 доповідей, пересічне

мічного року в УТГІ

відвідування 22 особи. Бібліотека УТГІ має 1.500 томів. Агроботанічних ділянок у Регенсбурзі — 140, у Мюнхені половина того. Продукція Аудиторного Високошк. Сектора за акад. рік: тридцять дипл. інженерів, чотири доктори; студенти склали 2.380 іспитів і колькоюмів з поодиноких дисциплін.

На Секторі Позаочного Навчання перевидано дальших вісімнадцять підручників, загальним розміром — 2.438 стор. (244 аркуші друку), а за два роки перебування в Баварії — 24 підручники, 3869 стор. (387 друк. арк.); 17 підручників друкуються, як вийдуть, буде 41 підручник. За десять місяців вступило 411 студ. Позаочн. Сектора, а за два роки в Баварії 1182. З поодиноких підручників (9 назв) на 23-70% накладу розійшлося.

На секторі середніх і нижчих фахових шкіл та фахових курсів працювало в акад. році 67 закладів (збільшення на 29 або на 76%), в них викладало 415 лекторів (збільшення на 216, або на 103%), в них вчилося 2344 учні (збільшення на 1166, або на 99%), закінчили школи й курси 878 учнів. Інспекцій шкіл та курсів інспекторами УТГІ відбулося 56.

Протягом десяти місяців відбулося чотири засідання Проф. Ради, 15 засідань Факультетських Рад та 20 засідань Сенату УТГІ. Секретаріят УТГІ полагодив 4074 справи. При УТГІ працювали такі товариства: Агрон.-Лісове, Т-во Інженер-Абсолютентів УГА-УТГІ, Т-во Співробітників УТГІ, Студентська Громада при УТГІ в Регенсбурзі, Т-во студентів УТГІ в Мюнхені та Т-во Прихильників УГА (ТПУГА). Як бачимо, за минулих 10 місяців в УТГІ пророблена дуже велика наукова й освітня праця.

З приводу закінчення академічного року в УТГІ, хочемо коротко згадати і про те, що в днях 14-18 травня ц. р. український культурний світ на еміграції святкував 25-річчя існування Української Господарської Академії (УГА), що згодом перетворилася в Український Технічно-Господарський Інститут (УТГІ).

Українська Господарська Академія була заснована 1922 року в Под'єбрах (Чехословаччина) за старанням Микити Шаповалова, Н.Я. Григорієва, проф. Б. Мартоса, Ів. Шовгеніва, що був першим ректором УГА, та інших визначних громадян-емігрантів.

УГА мала три факультети а, саме: агрономічно-лісовий, інженерний (з відділами — технологічним та гідротехнічним) і економічно-кооперативний. В часи років праці Академії (1926-27) мала вона до 600 студентів з усіх українських земель. До кінця 1929-30 р. випустила дипломованих інженерів різних фахів — 454.

Тепер УТГІ продовжує свою працю на еміграції в Регенсбурзі, де і відбулося свято 25-літньої праці УГА.

Наші світлини показують деякі моменти з цього свята і праці УТГІ.

Другий і останній Ректор Української Господарської Академії та перший Директор УТГІ-проф. Борис Іваницький вітає II-ий З'їзд Інженер-Абсолютентів УГА-УТГІ дня 16. 5. 1947 р.

Президія Ради Професорів УТГІ на діловому засіданні цієї Ради, дня 15. 5. 1947 р. З ліва до права: Ректор УТГІ-проф. В. Доманицький, Проректор І-проф. інж. М. Зайцев, Проректор ІІ-проф. інж. Р. Димінський.

„Користайся дрібними можливостями і роби їх великими”.

Учасники Святочної Академії-Концерту з нагоди 25-ліття УГА-УТГІ в Регенсбурзі дня 17. 5. 1947 р. перед входом на зали.

Два роки праці кооп. „КОС“ у Мюнхені

29. 8. 1947 р. минуло два роки від дня заснування кооперативу „Кооперативне Об'єднання Споживачів „КОС“ в Мюнхені.

Кооператив засновано в умовах мало сприятливих для будь-якої конструктивної праці, а зокрема для зорганізування та урухомлення нової установи кооперативного характеру на чужій землі, серед мало знаних господарських умовин, з частим ворожим наставленням місцевого населення і не дуже прихильній адміністрації. Засновано його для невідомої кількості членів-мешканців Мюнхену, бо точних відомостей про кількість українців, що мешкають у Мюнхені і околицях не було. Рівно ж не було відомим і те, що станеться з українською еміграцією, в яких саме умовах ця еміграція буде жити, і в чому саме зможе бути їм кооператив помічним, та на як довго.

Кооператив зорганізовано всього кілька місяців по закінченні тяжкої — кривавої війни, що з цвітучих колись земель залишила самі руїни. Ні приміщені, ні комунікації, ні товарів-усуди панувала порожнечка.

Не диво, що вся еміграція, а зокрема українська, не знаючи що з нею зроблять завтра, не хотіла братися ні до якої праці, очікуючи, що їй принесе наступний день.

Серед такого настрою зібралася невелика горстка кооператорів при тодішній українській Установі Опіки, а сьогоднішньому ОПУЕ в Мюнхені на нараду і прийшли до висновку, що і в тих жахливих і загрозливих, без ніяких перспектив, умовах, не можна залишитися безчинним. Рішили братися за роботу для громади, хоч би навіть на короткий час. Свої наміри вони перевели в життя 29. 8. 1945 р., відбувачи основуючі загальні збори кооперативу „КОС“ в присутності 70 осіб, основників кооперативу. На заснування кооперативу одержано письмову згоду американської влади та згоду Баварського Ревізійного Союзу Кооперативів.

Основуючі збори приняли статут та вибрали Надзвірну Раду і тим започаткували кооперативну працю.

Малий основний капітал всього 2,090 Нм. не дозволив взяти і відремонтувати відповідні приміщення під склепи, магазини і бюро. Треба було брати такі приміщення, в яких часово можна було б працювати без ремонту. Ці приміщення не мали вікон, печей, та не було й палива.

Тепер кооператив має вже гроші, але далі не має змоги дістати краще приміщення, але вже з інших мотивів і тому мусить душитися в цьому старому, поправленому.

Знайти службовиків, теж не було легким завданням, бо при не виясненому, постійно загрозливому, становищі еміграції не багато було бажаючих взятым до щоденної сірої праці, яку треба було виконувати в умовах які їй цілком не відповідали. Справа ускладнювалася ще й тим, що кооператив лише вимагав роботи, а не давав ніякої компенсації і службовики мусіли кілька місяців працювати без винагороди. Особливо тяжко було знайти повновартісних фахових начальників різних відділів кооперативу, а тому на тих посадах були постійні зміни, що спинювало працю та розвій кооперативу.

Але поволі і цю болічку усунено підбираючи як не зовсім відповідних службовиків то все ж таки людей припомочі яких вдалося виконувати працю. В першому році склад службовиків змінявся майже п'ять разів. Згодом здобули ми якось приміщення під магазини, ресторан, бюро. І хоч вони цілком не відповідали нашим потребам, але ми змушені були миритися з гіркою дійсністю.

Майже цілий місяць було витрачено на ці вступні організаційні праці. Лише при кінці вересня 1945 р. вдалося кооперативу дістати перші приділи товарів найбільш потрібних в ті часи, як сірники, пасту до взуття, папірці до курення, папір, зошити, посуд і т. п. які кооператив продавав по нормальних, або майже нормальних, цінах. На чорному ринку ціни на ці товари були в 20 разів більші.

Одержання первих приділів товару безумовно було переломовим моментом в розвитку кооперативу.

Це переконало Управу і службовців, що збирні зусилля громади дали добре висліди, і що кооперація направду може принести багато користі для нашої еміграції. Переконало це навіть найбільших пессимістів в тому, що і серед чужого середовища зорганізовано можна осигнати деякі успіхи. Дешевий товар-кільканадця разів дешевший, чим на чорному ринку — почав поволі притягати загал нашого громадянства до кооперативу. А далі громадянство самостійно почало вступати в члени кооперативу, що яскраво було помітно, коли до кооперативу приходив потрібний дешевий товар, який могли набувати лише члени.

Рівночасно роблено заходи про правне оформлення кооперативу та за одержання конечних ліценцій, без яких годі було виконувати працю. Письмо amer. влади про згоду на заснування підприємства та свідоцтво Баварського Ревізійного Союзу Кооперативів про доцільність заснування кооперативу дозволило внести подання до Геверблеамту, і Гандельскамери про видачу тимчасових дозволів на ведення товарової крамниці та ресторану. На подання, що були внесені у вересні 1945 р., відповіді одержано щойно при кінці січня 1946 р. Спершу одержано тимчасовий дозвіл, який що три місяці треба було продовжувати. Це не давало певності в праці, бо не було певності, чи в наступному кварталі цей дозвіл продовжать.

На організаційні справи було витрачено більше як місяць часу, Ресторан та товарову крамницю урухомлено в місяці жовтні.

31. 12. 1945 замкнено торговельні книги і сконстантовано, що за останній квартал 1945 р. обороти кооперативу становили 50.400 Нм. На цей день було 385 членів, а пайовий капітал зрос 3.209 Нм. на 10.865 Нм.

В першій половині 1946 р. кооператив значно поширив свою працю: Цілком нормально працює ресторан, що обслуговує приватних мешканців всіх установ, що містилися при Розенгаймерштрассе 46 а, студентів, приїжджих і т. д., даючи їм обіди на німецькі харчові картки або безм'ясні обіди без карток.

Поволі реорганізує кооператив свою працю на такі відділи:

- 1) споживчий, де продаються на картки різні приділові харчі.
- 2) Товарів домашньої потреби.
- 3) Галантерії,
- 4) Шкільнего приладдя,
- 5) Кіоск для продажу газет і книжок, що до року виростає в поважний книгарський відділ, з гуртовим та дрібним продажем газет і книжок.
- 6) Овочево яричний відділ,
- 7) текстильний (лише на наряди),
- 8) Ресторан.

Споживчий відділ урухомлено при кінці 1946 р., бо на нього найтяжче було одержати дозвіл.

Одержано дозвіл на провадження відділів шкіри і взуття, дерева та опалового матеріалу, фотоартикулів, і лікарських рослин. Однаке через брак приміщення не можна було цих відділів урухомити.

В 1946 р. кооператив нав'язує тісніший контакт з товаровими фірмами. Це помітно збільшило товарові обороти.

На день 30. 6. 1946 р. кооператив об'єднував 672 членів. Власні фонди становили 18,590 нм. Товарові обороти були такі:

1. Крамниці	214.586 Нм.
2. Книгарня	178.761 Нм.
3. Овоч. відділ	23.509 Нм.
4. Ресторан	57.218 Нм.

Разом = 474.074 Нм.

Ця розвоєва тенденція продовжується і в другій половині 1946 року. Обороти і далі поважно зростають. На день 31. 12. 1946 р. кооператив нарахував 860 членів, що заявили 982 пай. Власні фонди збільшуються до 28.933 Нм.

Обороти виглядають так:

1. Крамниці	728.250 Нм. або 54.3 %
2. Книгарня	469.055 " " 35.0 %
3. Овочевий відділ	32.106 " " 2.4 %
4. Ресторан	111.313 " " 8.3 %
	Разом 1340.724 Нм. або 100 %

З них оборот з таборовими кооперативами 516.578 Нм.

Перша половина 1947 р. була присвячена остаточному оформлені кооперативу. При допомозі Баварського Ревізійного Союзу Кооперативів, що весь час прихильно ставився до починів українських кооператорів, внесено прохання про легалізацію до Міністерства Господарства. По семи місячній мандрівці від міністерства Господарства до Міністерства Внутрішніх Справ, державного секретаря для справ біженців і т. д., по різних інтервенціях у всіх урядах, кінець кінцем заявякооперативу в місяці липні ц. р. остаточно полагоджено позитивно, тобто кооператив залегалізовано і вирішено вписати його до реєстру Реєстрового Суду в Мюнхені. Кооператив одержав ліцензії, як і німецькі фірми.

Разом з цим поширювано далі працю кооперативу і осятнено певні успіхи. На день 30. 6. 47 р. кооператив об'єднував 922 членів з 1100 заявленими паями. Вписове і пай складали 26.600 Нм., а всі власні фонди 42.468.76 Нм. Обороти виглядають так:

1. Крамниця	610.346.45 Нм.
2. Книгарня	303.522.35 Нм.
3. Яриновий відділ	3.636.80 Нм.
4. Ресторан	34.065.55 Нм.
	Разом 951.571.15 Нм.

Від січня 1947 року кооператив „Кос“ на бажання ЦС провадить товарову гуртівню для таборових кооперативів, яких є тепер коло 30.

В першій половині 1947 року оборот з кооперативами становить 428.950 Нм. Кооперативи все частіше покривають своє запотребування на товарі в „Косі“.

Сьогодні КОС — це вже відома фірма, про яку добре поінформовані багато німецьких фірм, і знає її загал українського громадянства на еміграції.

„Кос“ за старою кооперативною традицією не забуває і про матеріальну підтримку культурно-освітніх установ, церков, та різних громадських організацій виплачує ім із своїх прибутків 51.000 Нм. У кооперативі, разом з управою працює тепер 63 слубовців, які місечно одержують близько 18.000 Нм. платні. Для більшості працюючих в „КОСі“ — це є єдина можливість заробітку. Платні хоч і невеликі, але вистарчальні для скромного утримання на німецьких харчових картках.

Управа мала намір на початку 1947 року запезпечити більшу кількість людей заробітком. Для цього спеціально уряджувала курс для підготовки інструкторів для збирання дико ростучих лікарських рослин. Ця ділянка дуже важлива й потрібна. Вона могла охопити працією сотні й тисячі людей і дати їм дуже поважні заробітки, що кілька разів перевищали б платні службовців державних чи кооперативних установ. З огляду на те, що громадянство незрозуміло цієї справи — все запізнилося, і цей задум невдається.

Управа свідома того, що праця кооперативу має багато недоліків. Вона робить всі заходи щоби їх усунути якнайскорше. З тою метою управа вишукує фахових працівників, щоб при їх допомозі усунути важливіші хиби, однаке відчувається великий брак фахових людей до праці. А без ідейних і фахових працівників годі усунути хиби та поставити кооперативну чи іншу роботу на відповідній висоті.

B. B.

Майбутні міжнародні господарські взаємини

(Стаття Бернарда Ніколе поміщена в „Etudes“)

Учасники війни в 1919 р., тріомфуючи, як це їм тоді здавалося, від перемоги приступили негайно до відбудови тривалого миру. І вже через 8 місяців після перемир'я були підписані мирові договори, хоч, що правда, не всі держави, що їх підписали, ратифікували їх потім.

Інакше було 1946 р. Тоді пануючим почуттям мас була втома і байдужість. Ця тенденція небезпечна, бо пессімізм і брак волі йдуть в парі. Країна, опанована ними, багата на всякі авантюри. Сьогодні на ділі витрачається стільки енергії для встановлення миру, скільки вчора витрачалось для досягнення перемоги. Те, що конференції протягуються, нас зовсім не бентежить, навпаки, ми бачимо в тому добрий знак. Дискусії й розбіжності думок вказують власне на різні інтереси. Але й завдання сьогоднішніх дипломатів трудніше від завдань дипломатів 1919 р.

Зараз на перший плян висувається господарський характер європейських проблем. Те, що до сьогодні не складено договору з Німеччиною і Японією, якраз доказує, що ці два договори є підставовою політичною рівновагою середньої Європи і Далекого Сходу. Німецька індустрія зможе дати політичну перевагу тій нації, яка її контролює. Во тепер колишню силу держави, яка була в руках численних батальйонів війська, заступили фабрики і їх продукція. В 1805 році Наполеон здобув Європу своїми grenadiers, а 1940 р. панцирі Німеччини за 5 днів переходять природні граници, які вважалися стійким забором перед нападом. І треба було щойно світової коаліції, щоб знищити виковану Німеччиною воєнну машину. Тому то дипломати, що створюють передумови миру, мусять мати на увазі так політичні, як і господарські моменти рівноваги, в числюючи туди ще й несприятливі сьогоднішні моменти, що є вислідом останньої війни, яка розбудила в народах різні заінтересовання, чи то в сфері промислового потенціалу поодиноких держав, чи врешті в сфері фінансової відбудови світу. Як виглядають поодинокі заінтересовання і який вплив

вони мають на розвиток господарської сторінки проблеми світу?

В рр. 1938-44 наставлення людей значно змінилось. Стало ясним, що егоїстична політика великих націй років 1920-40 принесла з собою приплив інфляції, що в міжнародному обміні сторило штучний заколот рівноваги. Тому то від 1943 р. готовилися пляни фінансової солідарності світу, котрі однаке так, як і договір у Версалі не були ратифіковані всіма членами союзних націй, бо знов же вийшов на світло денне егоїзм поодиноких народів. Народяків в добу війни жили з „одної кишені“ завдяки системі позики і найму покійного Рузвелта і подібній англійській системі „взаємної помочі“ — по осягненню перемог, не бачили інтересу в дальшій фінансовій співпраці. А чайже можна було б за допомогою тої системи дуже легко створити мир, бо США в своїй далекозорій політиці відкривають свої каси та дають позики на догідних умовах війною пошкодованим державам чи то шляхом безпосередніх договорів, чи за посередництвом Міжнародного Банку для відбудови світу, однаке цей альтруїзм не може ити у велику розбіжність із національними інтересами.

Виразне становище англосаксонських народів, які відмовляються нести далі фінансовий тягар окупації Німеччини, є для цього найкращим симптомом, якого значення проте не можна переоцінювати, тому що за міркуваннями фінансового характеру можуть стояти зовнішньополітична тактика.

До цього першого симптому, який є підбадьорючим, приходять ще два інші моменти, які відносяться до політичного та соціального розвою європейських держав. Коли політичний розвій є досить вигідним, то здається що господарсько-соціальні погляди й стреміння урядів західної Європи зму-

Кооператори! вступайте в члени „Об'єднання Українських Кооператорів!“

шують до цього, що вигляди на далекий дущу господарську співпрацю треба оцінювати далеко обережніше.

Вибори, які відбулися по закінченні війни в різних країнах, вказують на поворот до демократичних переконань і вони випали користно для партій із соціалістичним забарвленням, а особливо для християнсько-соціальних напрямків, які навіть в Італії та Франції прийшли до влади. Соціалісти штампу марксівського та християнського розходяться у релігійному питанні. Але коли б їм вдалося на ґрунті свободи віри та навчання знайти спільну мову, то маси народів мали б подібні ідеали. Соціалізм має сьогодні дані перевести свою доктрину успішно в життя. Його успіх залежить від внутрішньої суцільності й може принесе добробут для Європи. Поворот до монархії заломився теж колись тільки на одному пррапорові . . .

Коли йде про виконування влади, то соціалізм як і християнство, показуються прихильниками кермованого господарства в державі, хоч практика змушує перший до того, щоб він змінив свою доктринерську заскорузлість.

Заступник директора англійської газети „Економіст” — Вальтер Гіль заявив надавно: „Наголос (в доктрині марксизму) лежав дотепер на рівності в розподілі і дорогу до цього вбачалося в переході засобів продукції, розподілу та обміну в посідання держави . . . Сьогодні через новий розподіл національного доходу не багато можна висказати. Коли б Карл Маркс жив сьогодні, то він . . . напевно підкреслив би конечність піднесення продукції”.

Коли плянове господарство в рамках поодиноких народніх господарств при відповідних зусиллях веде до піднесення життєвого стандарту народу, то в міжнародних взаєминах приносить воно своєрідну закостенілість. У рамках вільної торгівлі відбувалося вирівняння трансакцій автоматично через свободну зміну курсу. Негативи, які це автоматичне регулювання принесло з собою для державних інтересів, привели держави до того, що вони почали включатися, щоб контролювати, а згодом щоб відповідно до господарських і соціальних потреб, які вони хотіли захистити, визначати обсяг трансакцій. І сьогодні не має в Європі країни, в якій взаємні її із зовнішнім світом не були би кермовані урядом. На місце гнучкості, що давала можливість різномірних індивідуальних договорів, прийшла непорушність об'ємістичних та тяжких для зміни договорів, або система протекційних премій, якими кермують може й визначні урядовці однаке ці урядовці напевно замало компетентні, щоб робити закупи промислових або сільсько-господарських продуктів. Надто можлива платнича нездібність торговельних домів, яка не заторкнула колись державного кредиту, а який тепер стає предметом гри. Коли вичерпуються девізи, які ставить до диспозиції держава, не залишається нічого іншого, як зakinути всяку купівлі або шукати допомоги у державній позичці. Тоді маємо неминучу зворотну дію господарських і фінансових трансакцій на політичне положення народів.

Ці хиби можуть бути ще більшими тому, що останні дві великі війни перекинули цілковито дотеперішню систему оборотів і то на користь держав, які були мало індустріалізовані. Крім цього переміна господарського потенціалу всередині поодиноких держав та між ними спричинилася до дальшого захитання рівноваги. Джаль Кенбон мав рацію, коли він на початку нашого століття казав, що по п'ятдесяти роках США і Росія будуть величими промисловими державами. І рівновага, яка на початку 19-го століття існувала як наслідок того, що цілий ряд держав мав одинаковий індустріальний потенціал, захитається і на її місце прийшла ривацізація двох промислових сил, з яких кожна старається піднести свій потенціал шляхом складення договорів з другорядними державами. Ми зілюструємо розвій американської та російської продукції кількома цифрами.

В роках 1937-44 американські копальні вугілля збільшили видобування з 460 на 620 міл. тонн, залізної руди в роках 1938-43 з 14 на 52 міл. тонн, а продукція чавуну зросла з 38 на 58 міл. тонн.

Війна перешкодила Росії в переведенні пляну п'ятирічки, яка мала закінчитися в 1942 році.

Все ж таки до приходу німців Росії вдалось вивести багато фабрик на схід, а до того їхні енергійні заходи над експлуатацією нових копалень вугілля врятували в великий мірі їхній промисловий потенціал. Тепер Росія має в своєму розпорядженні продукцію країн, що лежать в сфері її впливу, як Польщі, Румунії, Чехії та інших, а через те прогалини власної продукції поповняє продукцією згаданих країн, конкретно, польським вугіллям і цинком, Югославянською міддю і олівом, румунською нафтою. В роках 1934-41 видобування вугілля в Росії зросло з 93 на 171 міл. тонн, залізної руди з 10,8 на 15,5 міл. тонн. Цифри ці очевидно значно нижчі від американських, та все ж таки вони доказують, що за 10 років Росія може бути другою країною світу, що до масової промислової продукції.

В обличчі цих двох держав інші держави в добу війни свій надшарпаний промисловий потенціяль можуть тільки з трудом „латати”. Однака ще Англія висувається із своєю промисловістю трохи наперед, але і той годі рівняти з промисловістю Росії.

Та нерівномірність потенціялу творить проблему фінансування воєнно-пошкоджених держав ще важчою. Старі західноєвропейські держави не будуть мати жадних міжнародних грошових засобів (золота, девіз), а також не будуть мати можливості їх здобути.

Для більшої ясності справи перенесімося в часи до 1914 року. Тоді було два роди націй: одні, багаті на зібрані капітали, мали розвинену промисловість, це були: Англія, Франція і Німеччина; другі жили із своєї ще не зужитої землі. Перші через свою розгалужену по цілому світі торгівллю продавали другим вироби своїх фабрик і закладали в їхніх областях свої промислові підприємства. Другі продавали сільсько-господарські продукти. В той спосіб одні й другі були між собою в постійних розрахунках.

Війна 1914-18 років, принесла для США повну еманципацію. США стали вірителем багатьох країн, помагаючи їм в розвитку їхньої промисловості. Обмеження міжнародних доходів і міжнародні борги, створили фінансове становище країн старого континенту непевним. Сьогодні Англія, щоб мати змогу фінансувати воєнні затрати, мусила заборгуватися не тільки в США, але і в своїх домініях, і навіть у своїх колоніях. А Франція, яка під час окупації свій скарб міжнародних засобів плати тричіла непорушним, бо він був поза її межами, тепер уживає його для покриття своїх закупів. Для ілюстрації перегрупування майна в рр. 1939 до 1944 хай послужить такий перегляд.

Країни, яких запаси золота і закордонного майна збільшилися.

Краї:	1936 р.	1944 р.
1. Півд. Африка	25,5	124,6 міл. егип. фунт.
2. Єгипет	27,7	133,2 "
3. Індія	1,954	13,061 " рупій "
4. США	13,66	24,490 " доларів

Новозбудні країни:

Краї:	1938 р.	1944 р.
1. Англія (золото)	326,4	92,000 міл. фунтів
2. Франція	"	103,635 72,193 міл. франк.

В умовах такого переміщення майна індустріалізація Індії, Єгипту і Південної Африки є поважною загрозою для промисловості західноєвропейських країн, вона може довести старий континент до невиплатності.

Проблема міжнародних господарських взаємин зводиться в світлі сказаного до монетарної і фінансової проблеми. Принцип міжнародної валюти лежить саме в тому, щоб дуже заборговані державі відмовити девіз. Боже саме неплачення міжсоюзних боргів привело США до великудущої ізоляції, яка внесла заколот у внутрішнє господарство Америки, а далі і в світовій торгівлі. Але ж не можна думати, що організація міжнародного фонду, тобто допоміжної інституції для придбання девіз, розв'яже загальні справи рівноваги між продукцією і споживанням. Бо вже зараз справа

ускладнюється тим, що деякі держави, між ними ССР — відмовляються від участі в такому міжнародному фонду.

Отже знаходимося у винятковому становищі, яке тим самим вимагає особливої розв'язки. Можливі дві розв'язки міжнародного зв'язку. Перша — та, яка зберігає існуючі господарські рамки держав з їхніми звичайними правилами гри сучасної торгівлі, вона залежна від США. Вона є тим грачем, що здобуває суми, якими диспонують його противники. І якщо США хочуть грati-a для них торгівля з західною Европою є господарською і політичною конечністю — то мусять своїм партіям позичити потрібні засоби за допомогою яких вони могли б продовжувати перервану гру. Це змусило б США постачати Європі предмети устаткування для уживлення її промисловості і створення для неї такого господарського стану, в якому вона витримала б зовнішню конкуренцію. Це знову вимагає великої душності американців, які зараз мусили б обмежити свій добробут і погодитися на поворот чужої конкуренції в майбутньому.

Помилка США лежить в тому, що вони на тій великої душності хочуть заробити. Бо якщо між державами укладаються точні клявзулі про % і сплату боргу, то вони рідко коли бувають додержані . . . Боржник відчуває свою залежність тратити почуття вдачності до свого вірителя. Так само буває, коли позичка дуже велика, як це бачимо на прикладі Франції, де великий борг може довести її до невиплатності і скрутного політичного становища.

Друга розв'язка просектована Англією і Бельгією є трохи революційніша і простійша, труднійша для зреалізування. Проект цей ґрунтуються на окремій господарській федерації другорядних держав поміж Росією і США, яка мала б влекти господарські взаємини в Європі і створити господарський бльок що підняв би боротьбу зі згаданими двома промисловими силами світу, маючи рівнорядну зброю. Саме малий простір середньоєвропейських держав є причиною їх вбогості. До того що долується їх взаємно-поборюючий себе націоналізм, який великом розбудувати в себе промисловість, бо це створювало в них ілюзію політичної незалежності. А це все зробило Європу країною високих цін. Виправити це зло може саме федералізм, через знесення митних границь, тариф і контингентової системи, що з бігом часу може запровадити до зосередження промисловості в дрогідних областях. Ця організація може уможливити піднесення продукції і знизити ціни. Міжнародна виміна між Росією, США і Західноєвропейською федерацією мала б

дуже великий обсяг, бо кожний бльок переважно забезпечував би себе сам. Бльоки ці були б такі:

1. Амер. група: Південна і Північна Америка.

2. Європ група: Англія, Франція, Німеччина, Бельгія, Голландія, Швейцарія, Іспанія, Італія, Австрія, Греція і колонії цих країн (Пропущено, мабуть, Скандинавські краї — прим. Ред.).

3. Російська група: ССР. Польща, Чехія, Румунія, Югославія, балканські держави, а може й Китай.

Дальший перегляд охоплює приблизно стан засобів, що ними диспонують згадані групи, тобто поєднані кількість суттєвих виробів їхньої промисловості.

Амер. група: Європ. група: Рос. група:

	міл. тонн	міл. тонн	міл. тонн
1. вугілля	670	450	420
2. сталі	78	52	25
3. заліза	50	21	20
	міл. цент.	міл. цент.	міл. цент.
4. збіжжя	400	350	500
5. картоплі	150	800	900
6. цукру	(цукр. буряк)	—	30
7. цукру з цукрової трощи	85	—	—

Релятивно можна було б сягнути рівновагу між тими групами, та на перешкоді стоять з одного боку міркування політичного характеру, а з другого протиєвства національних інтересів. Передумовою для такої розв'язки мусіло бути господарське злиття наведених держав, яке знову мало б негативні наслідки в політичній сфері, бо ж господарська сила дирекції, що керувала б господарським життям федерації Европи була б величезна.

А однак здається, що історичний досвід промовляє за таку розв'язку.

Чи може треба буде європейської революції, що здійснила б такий федералізм, чи може він буде, нам накинений ззовні нашим союзником із сходу, чи заходу. Ми віримо, що спільність ідей політичних груп, які мають владу над європейськими державами, уможливить сягнути порозуміння, які є існуючий господарський хаос буде постійною загрозою миру.

переклав П. Х.

Боротьба за відбудову Європи

Два пляни: Маршала і Молотова.

Сьогодні Європа переживає мабуть найбільш трагічний момент своєї історії. А трагедія Європи в тому, що вона, давши цілому світові свою високу культуру й цивілізацію, і запліднивши усе людство високими гуманними ідеалами, тепер, після останньої світової війни, сама не може найти для себе якоїсь ідеї, якогось ліку і потрібної сили для відродження старої культури, моралі та знищеного господарства.

Замість нових ідей, моралі й етики, замість конкретної співпраці поодиноких народів між собою над відбудовою нового життя, Європа заплуталася в хаосі голословних брехливих і облудних клічів, які до решти її деморалізують і розкладають. Сьогодні в Європі на місці християнської етики й моралі доктрина забріханості. Один одного намагається перехитрити, використати, ошукати або знищити, уживаючи всіх засобів, щоби лише захистити свої особисті, часто-густо навіть брудні, інтереси, не оглядаючись ні на які засади людської справедливості та взаємного добра.

У висліді такого поступування поодиноких народів і їх політиків, Європа, що пережила на своїх хребтах вже дві світові війни які привели її до жеб-

рачої торби, стоїть знову на порозі . . . приготувань до нової війни, що дуже виразно можна бачити, слідкуючи за вислідами розмов і конференцій передових політиків сьогоднішнього світу.

В останній час ведеться завзята господарська боротьба між США і ССР за відбудову Європи, яка після останньої війни попала в безвихідну господарську кризу і не може з неї нікя вийти.

Економічний крах Європи досі затримували тільки доларові кредити США. Сама лише Англія позичила 3,5 міліарди доларів американських кредитів, які мали її вистачити до кінця 1950 р., а насправді вистачать щонайбільше до кінця біжучого року. Крім цього Англія підмінована революційними рухами в своїй світовій імперії, не має ні сили, ні охоти займатися порядкуванням господарських справ других європейських держав. Франція, яка до війни грава передову роль в світі, тепер розбита внутрішніми суперечностями і не може прийти ні до політичної, ні до господарської рівноваги. Долярові позики для Франції — це лише застрик на короткий час. Німеччина розбита й поділена між побідниками душиться з голоду й безсила. Італія переживає таку ж трагедію, як Німеччина, хоч по-

літично почуває себе краще. Бельгія, Голландія, Норвегія, Швеція, Греція—це малі держави і теж надто знищенні, щоб могли відограти в Європі якусь видатнішу самостійну ролью. Іспанія і Португалія стоять ще остронь европейської політики, наче приймаки в хаті тещі. А східноевропейські держави як Польща, Угорщина, Румунія, Болгарія, Чехо-Словаччина, Югославія і . . . Україна (на зовнішній теж виступає як „самостійна держава”, прим Ред.), що находяться за залишною куртиною, позбавлені права самостійно діяти . . . Коротко кажучи, нема в Європі ні однієї держави, що могла б взяти керму відбудови Європи в свої руки.

І тому, поки Європа опритомніє і стане на власні ноги, її хочуть рятувати дві, для Європи досі чужі, держави: США і Росія. Європа не маючи власної доктрини, власного плану і власної сили, мусить вибирати або доктрину Трумена, або доктрину Сталіна, а в парі з тим план господарської відбудови Маршала, або план Молотова що є не планом відбудови, а планом господарського . . . застою і занепаду.

Що являють собою на ділі обидва ці пляни? — про це саме хочемо сказати кілька слів.

«План Маршала»

5 червня ц. р. міністер закордонних справ США Джордж Маршал, виголосив перед студентами Гарвардського університету в Кембріджі (Месечусед) промову змістом якої була справа допомоги США Європі. І саме ця промова—це той голосний сьогодні в світі „план Маршала”.

Зміст цієї промови, а тим самим і „плану Маршала” такий (подаемо за „Ді Ноє Цайтунг” з 27. 7. 1947.):

Кожній інтелектуальний людині ясно, що сьогоднішня світова ситуація дуже поважна. Про те говориться в радіо, пресі й на вулицях. Це ст縟ть на перешкоді до справжнього миру. Зокрема коли брати під увагу Європу, то вона має не тільки втрати в людях, зруйновані міста, фабрики, копальні й залізниці, але в неї захитана ціла господарська структура. Продовж останніх десяти років відносини були найбільш ненормальні. Причини цього — гарячкові приготування до війни і сама війна. Європейські машинові споруди перестарілі, або потребують naprawи. В Німеччині націонал-соціалісти все підпорядкували воєнній машині. Торговельні звязки, обезпечені й корабельні товариства були знищенні. В багатьох країнах захищане довір'я до власної валюти. Під час війни дійшло до цілковитої руїни європейського господарства. Видужання гальмує та обставина, що досі, два роки після припинення воєнних дій, не укладено ще мирових договорів з Німеччиною і Австрією. Якщо б навіть швидше можна було цю важливу проблему розв'язати, то все таки відбудова європейського господарства вимагатиме часу й більших зусиль.

Ми опинилися в фазі, що не тільки цікава, але і поважна. Хлібороб завжди продукував харчі на те, щоб їх у місті замінити на інші речі. Поділ праці—це основа модерної цивілізації. Сьогодні вона готова заломитись. Міський промисл не продукує відповідних товарів для виміни з селом. Сировини й вугілля—мало, бракус машин, або вони перестарілі. Товарів, що їх хлібороб хотів би купити—немає. Тому для нього продавати свої продукти за гроши це ніяка трансакція, бо за гроши він не може нічого дістати. Тому хлібороб закинув обробіток частини поля, або вживав її як пасовиська.

Для себе і для своєї сім'ї він має досить харчів, але бракус йому одежі й інших речей щоденного життя. В той же час міста відчувають брак харчів і палива. Уряди змушені вживати своїх девіз і закордонні кредити на те, щоб за кордоном купити всі ті конечні речі. В той спосіб проїдаються гроши, потрібні на негайну відбудову. Так повстає дуже поважна ситуація, що світові не може принести нічого доброго.

Потреби Європи дістати з закордону, перш усього з Америки, харчі та інші продукти в найближчі три роки будуть помітно більші, ніж вона спроможна за них платити. Отже, для неї потрібна або помітніша додаткова допомога, або вона опини-

ться в дуже поважних господарських, соціальних і політичних відносинах.

Треба проламати блудне коло й привернути довір'я європейських народів в господарське майбутнє власної країни і Європи як цілості. Промисловість і сільське господарство мусить бути в спроможності віддати свої продукти за гроши, яких вартості ніхто не заперечуватиме.

Зневіра народів може довести не тільки до заворушень, вона теж матиме вплив на господарство США. Тому США мусить робити все, що можливе, щоб підтримати господарську рівновагу світу, без якої немає політичної стабілізації й нікого миру. Політика США не звернена проти жадної країни, ані доктрини, тільки проти голоду, нужди, одчаю і хаосу. Її мета відбудова добре діючого господарства в світі. Американська допомога має бути ліком, а не хибним засобом. Кожний уряд, що хоче допомогти при видужанні, дістане підтримку від США. Уряди, політичні партії й групи, що намагатимуться узвіковічнити людську нужду, щоб з того тягнути політичні або інші користі, натраплять на спротив США.

Самозрозуміло, що перш ніж США спробують полегчити ситуацію й допомогти Європі, мусить бути між європейськими країнами якась однозгідність щодо вимог ситуації й їхньої власної участі в тому процесі оздоровлення. Для США не на руку односторонньо виготовляти програму, призначену на те, щоб Європу господарсько поставити на ноги. Це справа самих європейців. Ініціатива мусить вийти з Європи. Роля США в тому, щоб дружньо допомогти у виготовленні європейської програми. Така програма повинна бути виготовлена в порозумінні якщо не всіх націй Європи, то принайменше якоїсь їх частини.

Такі думки кинув мін. Маршал перед студентською молоддю, які нарobili багато шуму і які оформили в конкретний план відбудови Європи.

Треба признати, що план Маршала має велике значення для Європи й цілого світу, ѹ що США хочуть його зовсім широ зреалізувати, не із сентименту до Європи, але для спільногого інтересу й . . . власного інтересу бо США опинилися в досить неприємній господарській ситуації. Маючи добре розвинену продукцію, мусить її десь збути, а щоб продати товар для заграниці, то треба щось там і купити, або . . . бавитися в св. Николая і . . . дарувати. Іншого виходу нема. Тому, щоб не допустити до господарської кризи й заломання власної індустрії, США хочуть допомогти у відбудові Європи, щоб Європа знову могла продукувати й експортувати принайменше стільки, скільки треба на здобуття долярів девіз, за які могла б Європа купувати американські товари.

Як бачимо, оздоровлення господарського життя Європи—це для США питання життя або упадку торгівлі й промисловості. Дотеперішні американські позиції Європа спожила, але від того загальне становище не змінилося. Його мав би щойно змінити план Маршала, корисний і для США і для Європи, однаке він суперечить інтересам советської Росії. І тому по невдалій першій конференції 27 червня ц. р. в Парижі, з'являється конкурентний план Молотова з одночасним поділом Європи на виразні блоки — західний під проводом США і східний під диктатом ССР; особливо це стало видно на другій конференції в Парижі, що відбулася 12 липня ц. р.

«План Молотова»

Що являє собою план Молотова? Говорячи спрощено—це ніякий господарський план відбудови Європи, чи поодиноких країв—це просто політичний маневр, щоб не допустити до реалізації плану Маршала. План Маршала передбачав об'єднання всіх європейських народів, включаючи туди й ССР, для справи відбудови Європи і координації господарської співпраці всього європейського континенту. Це противиться доктрині Леніна-Сталіна, яка каже, що щляхом господарського занепаду, пролетаризації і голоду . . . можна довести до світової революції. І тому Советський Союз ужив всього свого впливу, всієї своєї сили,

включно з погрозами, щоб не допустити східно-європейські держави на конференцію в Парижі. Наприклад, Чехо-Словаччина, що вже була формально погодилася вислати свою делегацію до Парижа, на доручення з Кремлю в останню хвилину відкликала своє рішення.

Однаке самої заборони, критики і гострої кампанії проти пляну Маршала було мало. Советський Союз був примушений вдатися до нових методів і заінсценізувати щось таке, що могло б принайменше позірно надолужити господарські втрати східноєвропейських держав, через неприняття пляну Маршала. З цією метою народжується „план Молотова“ у формі господарського блоку східноєвропейських держав. СССР складає цілу низку господарських договорів із своїми сателітами, або каже їм такі договори скласти між собою. Одним із перших був торговельний договір Чехо-Словаччини з СССР, що його чехословацький комуністичний прем'єр Готвальд назвав „великою перемогою“. Такий сам договір уклав СССР з Болгарією. Одночасно Чехо-Словаччина уклала торговельні договори з Польщею, Югославією, Болгарією і Угорщиною. Навіть такі віддалені країни як Фінляндія і Болгарія склали між собою торговельний договір. І досі майже кожного дня можна почути про якийсь новий договір між державами советської сфери впливів. Коротко, „план Молотова“, це просто повінь торговельних, господарських, культурних і яких хочете договорів, які за планом московського центру мають тісно пов'язати московських сателітів між собою та всіх їх разом і кожного зокрема якнайбільше узалежнити від Москви.

Головна мета пляну Молотова—це не допустити до відбудови німецької індустрії, без якої неможлива відбудова Європи. А головною зброєю Москви є українська пшениця та інші харчі. Використовуючи цьогорічні жнива на Україні, СССР зобов'язався доставити 200.000 тонн пшениці для Чехо-Словаччини, 80.000 тонн збіжжя для Румунії, 40.000 тонн збіжжя для Фінляндії, не згадуючи вже про достави інших основних господарських матеріалів. Реалізація пляну Молотова—це підготова нового голоду на Україні, як це вже кілька разів було при реалізації подібних плянів українським збіжжям. За українське збіжжя прийдеться країнам східної Європи заплатити теж високу ціну, бо ціну решти своєї самостійності, піддаючись і господарсько й політично в повну залежність Москви.

Як бачимо з наведено, то плян Молотова—це ніякий плян відбудови Європи, чи допомоги малим

державам, знищеним війною, лише замасковане закріпощення вже й без того закріпощених країн, щоб вони не могли відбудуватися, бо відбудовані країни із ситим народом були б перешкодою в реалізації основного пляну Сталіна: світовій революції.

От так виглядають господарські пляни Маршала і Молотова.

На закінчення треба сказати, що перша європейська економічна конференція в Парижі та її окремі технічні комісії для підготови реалізації пляну Маршала вже закінчили свої наради, виготовляючи основний плян збільшення продукції у всіх західноєвропейських державах і відбудови німецького промислу. Щоб відбудувати господарство 16 держав учасників конференції—треба 35,0 міліардів доларів, з того 12,7 міліардів ці держави можуть покрити власним експортом, а 22,3 міліарда доларів має дати Америка, за посередництвом Світового Банку, як позику. Плян Маршала має бути реалізований продовж 4-х років і тому США мають асигнувати: 1948 р.-8 міліардів дол., 1949-6,3 мілірд., 1950 р. 4,6 міліарда і 1951 р.-3,4 міліарда доларів. Звіт з конференції вислано спеціальним кур'єром мін. Маршалові.

В міжчасі з приводом підвищення німецької промисловості відбулася окріміна конференція Англії, Франції та США в Лондоні, проти чого дуже різко запротестували СССР. Одночасно в Бразилії відбулася конференція всеамериканської солідарності, на якій був приявний през. Трумен. Він знова підкреслив, що хворі й голодні не можуть збудувати мир і тому конче треба відбудувати Європу за пляном Маршала. На цій конференції 19 держав американського континенту одноголосно схвалили плян оборони західної півкулі (перед ким? чи перед союзником? прим. Ред.). В тому часі шеф американського штабу США ген. Айзенгауер у своїй промові на 3-ї зі сімі американського легіону сказав, що світ уже поділено на два великі тaborи і тому треба бути готовим на всякий випадок . . .

Останньо на пленарному зібранні ОН відбувся цікавий дипломатичний двобій між Маршалом і Вишнівським з правом вета, яке СССР надуживає (досі СССР ужив 20 разів, а США ні разу—прим. Ред.), у висліді якого Маршал запропонував створити окрему комісію для миру й безпеки. Говориться вже навіть про можливість виступлення Советського Союзу на ОН.

До чого це все веде—не важко догадатися.

А. К-р.

Міжнародний господарський огляд

Англія.

Після тяжкої зимової кризи Англія вступила в нову кризову фазу, яка цим разом носить далеко ширший засяг, бо охоплює цілий її господарський організм.

Могутня економічно і фінансово країна, якої торговельна експансія і політичні впливи перед війною сягали далеко поза межами Європи і Близького Сходу, що була поважним конкурентом на світовому ринку і зокрема на Далекому Сході для США, Японії і інших держав, — опинилася в скрутному економічному стані.

Ключ сучасних економічних труднощів Англії й надалі лежить в недостатній кількості вугілля, яким ще донедавна постачала багато як європейських так і позаєвропейських держав.

Половина товарів, які Англія споживає і більшість сирівців для її промисловості становлять товари, що їх вона довозить з західної Європи. При цій своїй економічній структурі Англія повинна мати і мала добре розвинений експорт. А тому й головним гаслом економічної політики Англії по війні стало не лише утримати експорт власних товарів на передвоєнній висоті, але й значно його побільшити.

При недостачі вугілля, а подекуди й робітника, англійська промисловість не може дати тієї кіль-

кости товарів для експорту, що від неї вимагається. Перевага імпорту чужих товарів над експортом своїх власних провадить до пасивного торговельного і розрахункового балансу та вводить Англію в т. зв. доларову кризу.

Брак доларів до заплати за чужі товарі змушує Англію в швидкому темпі зуживати американську позичку, якої вистачить не до кінця 1950 року, як

До наших читачів!

З незалежних від нас причин це число Г.К.Ж. виходить децю припізнене. Щоб на будуче оминути подібного припізнення це число датуємо як подвійне, за місяць вересень-жовтень. Листопадове число зможе з'явитися нормально в тому ж самому об'ємі. За припізнення проходимо вибачення . . .

Редакція.

це було проектовано, а лише до кінця 1947 року. В перспективі — потреба нової позички, або сігання до золотих резервів.

Зменшення експорту провадить Англію до того що вона починає втрачати чужоземні ринки, що особливо помітним стає на Далекому Сході.

Ціла низка розпоряджень англійського уряду, а зокрема й далеко-саглі обмеження власного споживання, мають вивести Англію з сучасної господарської кризи і привернути їй належне її місце на світовому торговельному ринку.

Польща.

Польща належить сьогодні до тих небагатьох європейських країн, що не відчувають браку палива. Видобування вугілля становить одну з основних галузей польської промисловості; в першому півріччі б. р. осягнено 27,17 мільйонів тонн. Для порівнення треба згадати, що в британській окупованій зоні Німеччини в першому півріччі б. р. було видобуто 32,7 міл. тонн. При власному запотребуванні вугілля, що становить біля 37,5 міл. тонн, Польща матиме на експорт 20 міл. тонн вугілля річно.

Посідання такої багатої вугіллям бази створює для Польщі сприятливі перспективи економічного розвитку. Вже сьогодні в багатьох ділянках своєї промисловості Польща осягнула, або і переступила рівень продукції з 1938 року. З другого боку Польща плянує цілу низку галузей промисловостей, як продукція текстильних машин тощо. В швидкому темпі відбудовується в Польщі продукція транспортових засобів, сільсько-гospодарських машин, тракторів.

На уздоровлення господарської ситуації Польщі мають вплинути і певні реформи в ділянці кредитової політики. Польський Банк, наприклад, від 1 серпня ц. р. обнизив процентові ставки, як в міжбанкових оборотах, так і в кредитуванні державної промисловості. Ці заходи мають також на меті ослабити дорожнечу і спекуляцію та обнизити ціни на внутрішньому ринку Польщі. В цілій промисловості Польщі відчувається гострий брак робітників.

Цьогорічні жнива пройшли у Польщі під гаслом „зібрати урожай до останнього колоса”, але все ж дали вони незадовільні наслідки. Період жнив попереджувала тяжка тоторічна зима і довго тривала весняна посуха, під час якої провадилась ждавана праця по підготовці до збору збіжжя. Зорганізовано було спеціальну акцію обслуговування господарств, що залишились після вивезених українців, запроваджено спеціально „жнивяні кредити”. Військо одержало наказ чинно допомагати в переведенню жнів, але, як це пише варшавський „Роботник”, несприятливі кліматичні умови не дозволили Польщі осягнути в цьому році повну збіжжеву самовистарчальність.

В звязку з тим запроваджено в Польщі різні розпорядження як висопроцентовий переміл збіж, впровадження домішок борошна, заборонено уживати хлібні збіжжя на годівлю худоби, законтрактовано в певній кількості збіжжя за границею тощо.

Як повідомляє „Роботник”, все це має дати Польщі можливість „спокійно чекати наступного врожаю”, що вже, як надіються у Варшаві дасть можливість покрити внутрішнє запотребування власною пробукцією збіжж.

Австрія.

Сучасне становище Австрії, як зазначає Німецький „Wirtschaftsgech e“ характеризує як „промисловість без простору для збуру“. Стара австрійська промисловість була наставлена перед війною головно на задоволення потреб внутрішнього ринку. Епоха „Третього Райху“ поважно розбудувала її маючи на увазі, як політичну так і економічну свою експансію на схід. Великий брак ро-

бітників, що червоною ниткою відзначався тут під час війни, особливо гостро виступає нині і змущує урядових чинників до спроваджування чужого робітничого і передусім кваліфікованого елементу.

З другого боку Австрія належить до країн, що змушені імпортувати вугілля, від стану посідання якого також великою мірою узaleжнені можливості і засяг урухомлення австрійської промисловості.

З наведених тут причин металургічна промисловість Австрії, що може нині виробляти до 100 000 тонн залізної сировини, продукує лише біля 13 000 тонн. Продукція шкіряного промислу утримується нині на висоті 60% передвоєнних норм, паперової на висоті 70%, текстильної — 80% тощо.

До проблем браку вугілля і робітника доходить ще й проблема шукання ринків збуту для виробів своєї промисловості. Цим ринком збуту до цього часу були головно Балкани, але на цю територію вступив СССР, втягаючи їх в орбіту своїх економічних заинтересувань.

Будова каналів в Європі.

Як подає німецька преса між Польщею і Чехо-Словаччиною ведуться переговори в справі спільної будови каналу Одра-Дунай, якого пляни були вироблені в Німеччині ще в 1937 році. Канал матиме 310 км. довжини і має сполучити вуглеві і промислові райони Горішнього Шлеську і північної Чехії з сільсько-гospодарськими районами Дунаю. Канал має бути доступний для пароплавів поємністю до 750 тонн.

Югославія плянує будову каналу, що має сполучити Саву з Адріатичним морем і що має бути доступний для кораблів до 300 тонн. Для реалізації цих плянів Совети пообіцяли Югославії свою фінансову підтримку. Для наддунаїських країн будова цього каналу буде мати велике значення і значно скоротить водний шлях до Босфору. З моментом закінчення будови каналу Одра-Дунай, був би створений прямий водний шлях від Балтійського до Чорного моря, що мав би довжину 2900 км. Німеччина проектує закінчення будови каналу Майн-Дунай, що сполучив би багаті ренеско-фестивальські райони з Дунаєм. Однак при сучасних господарських взаєминах Німеччини не можна сподіватися швидкої реалізації будови цього пляну.

I. Л.

ПІД УВАГУ КООПЕРАТИВАМ, КОЛЬПОРТЕРАМ I ПЕРЕДПЛАТИКАМ.

Згідно з постановою третього кооперативного З'їзду, який уповажлив „Об'єднання Українських Кооператорів“ до розподілу „Господарсько-Кооперативного Життя“ поміж кооперативи для поширення його серед своїх членів, кооперативи обов'язані всі розрахунки, гроші і всяку кореспонденцію (в тому й про кооперативне життя) пересилати безпосередньо на адресу управи „Об'єднання Українських Кооператорів“, Мюнхен, Розенгаймерштрассе 46 а, кімн. 10.

Водночас запримічуємо, що з виначеного по одноким кооперативам приділу Г.К.Ж. до розподілів серед членів-зворотів не приймаємо. Така постанова З'їзду.

Окремо можна замовляти Г.К.Ж. до кольпоражі серед нечленів кооператив на нормальних умовах.

Приватні кольпортери і поодинокі передплатники Г.К.Ж. мають розраховуватися з Адміністрацією „Нашого життя“, Augsburg, Шпаєрштр. 1.

Управа
Об'єднання Українських Кооператорів.

Предплату на „Господарсько-Кооперативне Життя“ приймають: 1) Індивідуально і кольпортери: Адміністрація „Нашого Життя“, Augsburg, Speyersstr. 1. 2) Збірно для кооператив і для Відділів „Об'єднання Українських Кооператорів“ та інших господарських установ: „Об'єднання Українських Кооперативів“, München, Rosenheimer Straße 46a. Кім. 10. — Висота передплати: чвертьрічно 4 нм., піврічно 8 нм., річно 15 нм., поодиноке число 1,50 нм.

„Господарсько-Кооперативне Життя“ — орган „Об'єднання Українських Кооператорів“. — Редактор: Колегія. — Видає Видавнича Спілка „Наше Життя“. — Ліцензія: П. Котович. Адреса для листування і грошових переказів „Our Life“, Augsburg, Postamt 2, Postfach.

Authorized by EUCOM Civil Affairs Division AG 383.7 GEC — AGO — 14 July 1947. Licensee P. Kotowycz.
Druck: Volksblatt Günzburg.